

Diplomityö

TAMPEREEN MUSIIKKIAKATEMIATALON LAAJENNUS

Aalto-yliopisto, Arkkitehtuurin laitos, Tomi Itäniemi

Tiivistelmä

Tekijä: Tomi Itäniemi
Työn nimi: Tampereen Musiikkiakatemiatalon laajennus
Laitos: Arkkitehtuurin laitos
Professuuri: Rakennussuunnittelu
Professuurin koodi: A8
Työn valvoja: Professori Pirjo Sanaksenaho
Sivumäärä: 72 + 2 liitettä (7 sivua)
Esittelyplanssit: 12
Muu materiaali: Pienoismalli
Vuosi: 2015
Kieli: suomi
Avainsanat: laajennus, Tampere, Pyynikki, konservatorio, konserttisaliakustiikka

Abstract

Author: Tomi Itäniemi
Title of thesis in English: Expansion of Tampere Music Academy
Department: Department of Architecture
Professorship: Building design
Code of professorship: A8
Thesis supervisor: Professor Pirjo Sanaksenaho
Number of pages: 72 + 2 appendices (7 pages)
Presentation boards: 12
Other presentarion material: Scale model
Year: 2015
Language: finnish
Key words: expansion, Tampere, Pyynikki, conservatory, concert hall acoustics

Tampereen Musiikkiakatemia on Tampereen konservatorion ja Tampereen ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelman muodostama koulutuskokonaisuus. Se on lähes koko historiansa ajan kärsinyt jatkuvasta tilanpuutteesta. Aiemmin Tampereen musiikkiopisto -nimellä toiminut oppilaitos vuokrasi tiloja eri puolilta Tamperetta, kunnes vuonna 1972 se pääsi muuttamaan omaan taloon Pyynikintorin laidalle.

Musiikkiakatemian opiskelijamäärä on jälleen kasvanut niin suureksi, että nykyinen Konservatoriorakennus ei kykene asuttamaan kaikkia Musiikkiakatemian opetustoimintoja. Tästä syystä Tampereen Konservatorion säätiö järjesti 2013-2014 yleisen arkkitehtuurikilpailun, jossa etsittiin laajennusratkaisua Konservatoriorakennukselle. Kilpailun tilaohjelma oli laaja ja suunnittelutehtävän kaupunkikuvallinen lähtökohta poikkeuksellisen haastava. Kilpailuohjelma toimi tämän diplomityön tehtävänantona ja kilpailuun laadittu ehdotus lähtölaukauksena ja testiprojektina diplomityöprosessissa.

Tässä työssä esitetty suunnitelma pyrki vastaamaan mahdollisimman hyvin tehtävänasettelussa esitettyihin tavoitteisiin rakennuksen toiminnallisista vaatimuksista ja sovittamaan laajennusrakennuksen herkkään ympäristöönsä sopuisasti.

Tampere Music Academy is an educational entity consisting of two schools: Tampere Music Conservatory and Tampere Polytechnic, degree of music. The institution has been suffering from a chronic lack of space almost during its entire history. The academy was forced to rent spaces from all over Tampere until it finally had a chance to move into its own building next to Pyynikintori-square in 1972.

The number of students studying at Tampere Music Academy has again increased to a point where the old Conservatory building can no longer house all of Academy's educational functions. Therefore the Foundation of Tampere Music Conservatory conducted an open architectural competition in search of a solution for an expansion of the Conservatory building in 2013-2014. The room program of the competition was extensive and the task required a particularly sensitive urban touch. The competition programme served as a brief for this thesis and a proposal submitted for the competition served as jump start and a test project in the design process.

The design presented in the thesis strived for a solution that responds to the functional demands of the brief as well as possible while adding a suitable building volume to a delicate urban context.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	
Sisällysluettelo	
Johdanto	s. 7
OSA 1, suunnittelutehtävä ja taustat	s. 9
Tampereen Musiikkiakatemia	s. 11
Tampereen Musiikkiakatemian historiaa	s. 12
Lähiympäristö	s. 14
Suunnittelualue	s. 16
Tehtävänanto ja tilaohjelma	s. 17
Kilpailun tuloksista	s. 22
Oma kilpailuehdotukseni	s. 24
OSA 2, suunnitelma	s. 28
Kaupunkikuva	s. 32
Jalanjälki	s. 32
Massoittelu	s. 33
Julkisivut	s. 36
Toiminnallisuus ja tilallisuus	s. 45
Korkomaaailma	s. 45
Pysäköinti	s. 48
Black box -teatteri	s. 50
Konserttisali	s. 56
Musiikinopetustilat	s. 59
Tekniset ratkaisut	s. 60
Yhteenveto	s. 67
Kiitokset	s. 69
Lähteet	s. 71
Liite 1	Tapio Lokin sähköpostilausunto s. I
Liite 2	Planssipienennökset s. II

Johdanto

Ajatus diplomityön tekemisestä julkisten rakennusten oppituoliin hautui pääs-
säni pitkään. Julkisen rakennuksen suunnittelu on aina tontin, tilaohjelman ja
käyttäjien muodostama ainutkertainen haaste, ja on palkitsevaa yrittää keksyä
uniikki ratkaisu käsillä olevaan ongelmaan. Lisäksi minusta on kiinnostavaa
perehtyä yhä uudestaan erilaisten käyttäjäryhmien tilantarpeiseen ja kulloisen-
kin rakennuksen toiminnallisiin vaatimuksiin. Näistä syistä julkisten rakennus-
ten suunnitteleminen on ollut minulle opiskeluaikanani mielekkäintä ja ajattelin
diplomityön tekemisen kyseisestä aihepiiristä olevan hyvä tilaisuus syventää
osaamistani tällä arkkitehtuurin kentän osa-alueella.

Perus- ja studiokurssin lisäksi olen ollut mukana tekemässä usei-
ta julkisten rakennusten arkkitehtuurikilpailuehdotuksia opiskelijaryhmissä ja
työelämässä. Koko ajan on kuitenkin tuntunut siltä, että tarvitsisin kipeästi li-
sää suunnittelurutiinia. Ajattelin arkkitehtuurikilpailun soveltuvan diplomityök-
si hyvin, sillä kun hankesuunnitteluosuus olisi jo tehty ja tontti sekä tilaohjel-
ma valmiina, voisin keskittyä pelkästään suunnittelutyöhön ilman pelkoa työn
rönsyilystä ja aiherajauksen vaikeuksista. Aiheen rajaaminen on tyypillisesti
olennainen osa diplomityöprosessia, mutta ajattelin valmiin ongelman kanssa
työskentelyn olevan järkevä valinta, sillä pystyisin käyttämään kaiken aikani ja
energiani suunnittelutaitoni kehittämiseen.

Kun työn aloittaminen alkoi olla ajankohtaista, pidin silmällä yleisiä
arkkitehtuurikilpailuja, jotka voisivat soveltua kyseiseen tehtävään. Pari vuot-
ta sitten merkittäviä yleisiä kilpailuja oli hyvin paljon, mutta viime aikoina vä-
hemmän. Kun tieto Tampereen Musiikkiakatemiatalon laajennuksen yleisestä
arkkitehtuurikilpailusta tuli julki, tein päätöksen melko nopeasti – tämä tulisi
olemaan diplomityöaiheeni. Kilpailussa etsittiin ratkaisua kroonisesta tilanpuut-
teesta kärsivälle Tampereen Musiikkiakatemiatalolle laajennusta Tampereen
Pyynikissä sijaitsevalle tontille.

Kilpailuehdotus toimi diplomityöprosessissani testiprojektina. Suunnit-
telutehtävän haastavuus yllätti, enkä vielä kilpailuvaiheessa saanut aikaan it-
seäni tyydyttävää kokonaisratkaisua. Ehdotukseni sijoittui keskiluokkaan, mikä
oli mielestäni perusteltua. Oli selvää, että kilpailun ehdottomani suunnitelma
menisi uusiksi – ei ainoastaan heikkokkon menestyksen takia, vaan ennen kaik-
kea siksi, että ajan myötä tulin vakuuttuneemmaksi niistä keinoista, joilla tilaoh-
jelman voisi ratkaista siten, että arkkitehtoniselle ilmaisulle jää enemmän tilaa
toiminnallisuuden kärsimättä.

Tämän työn ensimmäisessä osassa esittelen Tampereen Musiikkia-
katemiatalon laajennuksen yleisen arkkitehtuurikilpailun taustat ja ohjelman.
Ne muodostavat diplomityön suunnitteluosuuden viitekehyksen sellaisenaan.
Käyn läpi myös kilpailun yleisarvostelua ja tulkitSEN sen avulla oman kilpailueh-
dotukseni heikkouksia ja vahvuuksia.

Työn toisessa osa käsittelee uutta suunnitelmaani, jossa pyrin löytä-
mään kokonaisratkaisun, joka nivoo yhteen toiminnalliset, tilalliset, kaupunki-
kuvalliset ja tekniset aspektit tyylikkääksi kokonaisuudeksi.

OSA 1

SUUNNITTELUTEHTÄVÄ JA TAUSTAT

Tampereen Musiikkiakatemia

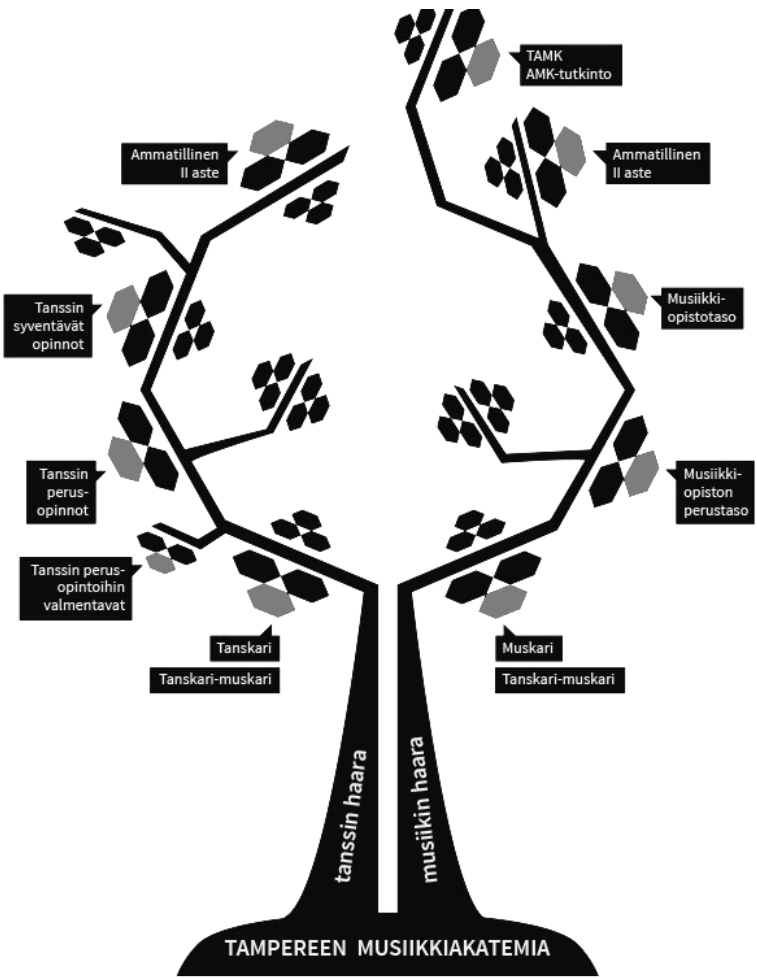
Tampereen konservatorio on II asteen ammatillista koulutusta sekä musiikin ja tanssin perusopetusta antava yksityinen oppilaitos, joka toimii Tampereen Pyy-
nikissä osoitteessa F.E. Sillanpään katu 9. Konservatorion musiikkileikkikoulu-
ssa voi aloittaa musiikki-, tai tanssiharrastuksen jo 5kk iässä. Musiikkileikkikou-
luryhmiä on aina 6-vuotiaille asti. Tämän jälkeen voi hakeutua perusopetuksen
pariin, jossa tyypillisesti opetellaan soittamaan yksityistunneilla ja pienissä
orkesterikokoonpanoissa. Koulutus kestää jopa 10 vuotta ja tämän jälkeen
oppilas on valmis halutessaan jatkamaan ammatilliseen tutkintoon. Musikon,
musiikkiteknikon, tai tanssin ammattilaiseksi voi opiskella 2-3 vuoden koulu-
tuksella. Tampereen konservatorio tarjoaa siis yhtenäisen kehityspolun lasten
harrastuksesta ammattiin asti.¹

Konservatorio vuokraa tiloja myös Tampereen ammattikorkeakoulun
(TAMK) musiikin koulutusohjelman käyttöön. Koulutusohjelmasta voi hankkia
4 vuodessa muusikko(AMK)-tutkinnon.² Elokuussa 2012 näiden instituution
muodostamasta koulutuskokonaisuudesta alettiin käyttää nimitystä Tampe-
reen Musiikkiakatemia.³

Vuonna 1974 valmistuneessa Konservatoriorakennuksessa Pyy-
nikin-
torin kulmassa opiskelee jopa 1600 opiskelijaa. Käytännössä määrä on johta-
nut siihen, että oppilaitosten on ollut pakko vuokrata lisätilaa eri puolilta Tampe-
retta. Tampereen musiikkiopiston ja myöhemmin Tampereen konservatorion ja
Tampereen Musiikkiakatemia historian on leimannut jatkuva, lähes epätoivoi-
nen tilanpuute. Jälleen ollaan pisteessä, jossa kaikki Tampereen Musiikkiaka-
temian tilat halutaan viimein saada yhden katon alle. Tämän vuoksi Tampereen
Konservatoriotalon säätiö järjesti vuonna 2013-2014 yleisen arkkitehtuurikil-
pailun, jossa etsittiin ratkaisua Tampereen VII kaupunginosan, kortteli nro 115
tontti 1:ssä sijaitsevan Musiikkiakatemiatalon tontin länsilaidalla sijaitsevalle
alueelle laajennusratkaisua. Tämän toivotaan tuovan pitkään kaivattua hel-
pota koulutuskokonaisuuden tilantarpeeseen. Kilpailu julkistettiin 20.11.2013
ja se päättyi 28.3.2014.⁴

Laajennus toisi kaikki kahden oppilaitoksen tilat yhdelle tontille. Tämä
selkiyttäisi koulutusohjelmien toimintaa ja toisi synergiaetuja eri opetuslinjojen
välille, kun esimerkiksi tanssin opetus saataisiin samoihin tiloihin musiikinope-
tuksen kanssa. Lisäksi laajennus parantaisi Tampereen esitystilatarvetta, sillä
se sisältäisi uuden 300-paikkaisen konserttisalin ja black box-teatterin.⁵

Taustoistan diplomityön suunnitelmaosuuteen johtanut tehtävän-
asettelua alkaen selvityksestä Tampereen Musiikkiakatemia historiasta ja
tilantarpeen kehityksestä jatkuen laajennusrakennuksen ympäristöstä ja ton-
tista arkkitehtuurikilpailun tilaohjelmaan. Esittelen myös oman kilpailuehdo-
tukseni ja tarkastelen sitä reflektiivisesti kilpailun tulosten, yleisarvostelun ja
palkintolautakunnan esittämän ehdotuskohtaisen kritiikin avulla.

Kuva 1

- 1 Akatemia 1
- 2 TAMK
- 3 Kilpailuohjelma
- 4 Kilpailuohjelma
- 5 Kilpailuohjelma

Tampereen Musiikkiakatemian historiaa

Alkuajat

Tampereelta löytyi runsaasti musiikin harrastajia 1900-luvun alussa. Erityisesti kuoroissa lauloi paljon harrastajia. Musiikin opetus oli kuitenkin kaupungissa pitkään vain koulujen ja yksityisten soitonopettajien varassa.

Vuonna 1917 kapellimestari Ilmari Veneskoski perusti vaimonsa Gerda Veneskosken kanssa Tampereen musiikkikoulun, jonka myötä musiikkikasvatus otti kaupungissa suuren askeleen eteenpäin. Tampereen musiikkikoulu oli vasta toinen yleinen musiikkikoulu Suomessa. Musiikkikoulu oli täysi riippuvainen Veneskoskista, koulun toiminta loppuikin kuusi vuotta myöhemmin Veneskoskien muutettua Helsinkiin.⁶

Helsingin kansankonservatoriota (nykyinen Helsingin konservatorio) perustamassa ollut Armas Launis perusti oppilaitoksensa haaraosaston Tampereelle vuonna 1926. Suomen maaseutukaupunkien kansankonservatoriot, Tampere mukaan lukien, alkoivat saada yhteistä valtionavustusta vuonna 1928. Tunnit pidettiin pääasiassa opettajien kotona, mutta toisinaan myös Tampereen klassillisessa lyseossa ja Suomalaisella klubilla. Oppilasmäärät vaihtelivat viidenkymmenen ja sadan välillä. Tampereelle perustettiin pian uusi Tampereen musiikkiopisto, jonka kanssa kansankonservatorio alkoi kilpailla samoista oppilaista. Oppilaitoksen toiminta hiipui ja sammui sotavuosina 1939-1944.⁷

Kohti ammattimaista toimintaa

Joukko tamperelaisia soitonopettajia alkoi suunnitella ammattimaista ja monipuolista opetusta antavan musiikkioppilaitoksen perustamista. Tampeereen musiikkiopisto ry perustettiin avoimessa kokouksessa 1931. Kaupungissa oli 1930-luvun alussa jo niin paljon yksityisiä musiikinopettajia, ettei musiikkiopistoon tarvinnut etsiä opettajia muilta paikkakunnilta. Moni kansankonservatorion opettaja siirtyi uuden musiikkiopiston palvelukseen. Musiikkiopiston ensimmäisenä lukukautena oppilaita ilmoittautui pula-ajasta huolimatta 70.⁸

Musiikkiopisto vuokrasi tilat Vapaa Palokunnan talosta Kortelahdenkatu 25:stä. Rakennuksesta vuokrattiin yksi huone kansliaa ja opetusta varten. Huoneessa pidettiin yhteisopetus- ja teoriatunteja. Opiston johtajalle ja taloudenhoitajalle oli varattava erikseen aika, jolloin huoneessa ei voitu opettaa. Muut opettajat opettivat rahan pulan vuoksi kodeissaan. Toiminta oli alussa hyvin pienimuotoista, esimerkiksi vuokrahuoneen huonekalut olivat lainassa yksityishenkilöiltä ja käytössä olleet piano ja harmonikka vuokrattuja.⁹

Musiikkiopisto oli suosittu niin opettajien kuin oppilaidenkin keskuudessa, mutta kärsi rahanpuutteesta alkuvuosinaan. Oppilasmäärä kasvoi ja opistossa oli lukuvuonna 1938-39 jo 122 oppilasta. Sotavuosien aikana 1939-44 toiminta oli osittain keskeytettynä. Vaikeista ajoista huolimatta opisto alkoi saada suurempaa julkista taloudellista apua. Musiikkiopiston oppilasmäärä kohosi jatkosodan aikana räjähdysmäisesti, vuonna 1941 oppilaita oli 73, neljä vuotta myöhemmin vuonna 1944 oppilaita oli jo 183 ja seuraavana vuonna

253. Sodan viimeisinä vuosina alkanut oppilasmäärän kasvu jatkui voimakkaana myös sodan jälkeen. Vuonna 1948 kirjattiin 420 oppilasta. Koska opistolla oli vain yksi luokkahuone, eikä helpotusta tilapulaan ollut tiedossa, piti oppilasmäärää alkaa rajoittaa. Kaikkia pyrkijöitä ei voitu ottaa enää oppilaiksi.¹⁰

Opetusta kaikille halukkaille

Opisto anoi kaupungilta lisähuoneita ja vuonna 1950 kaupunki antoi opiston käyttöön viisi huonetta ammattikoulun tiloista. Lisätilat olivat aktiivisessa käytössä, mutta uusista tiloista huolimatta suurin osa opetuksesta tapahtui edelleen opettajien kotona. 1950-luvun puolivälissä oppilasmäärän kasvu jatkui entisestään. Oppilasmäärä lisääntyi parhaimpina vuosina kolmanneksella ja vuonna 1958 oppilaita oli jo 1045. Kasvu selittyy kaupunginvaltuuston antamalla suosituksella antaa musiikinopetusta jokaiselle sitä haluavalle. Toisaalta suosion kasvun syynä olivat suuret ikäluokat, jotka aloittivat musiikin opintonsa 1950-luvulla. Musiikkiopisto pyrki laajentumaan palvelemaan myös Tamperetta ympäröivää maaseutua. 1950-luvun lopussa opistosta oli tullut maakunnallinen oppilaitos.¹¹

Syksyllä 1956 musiikkiopisto pääsi muuttamaan uimahallitalon Maja-tornin seitsemänteen kerrokseen. Uimahallitalon ylimmästä kerroksesta saatiin käyttöön kahdeksan huonetta. Opetusta pystyttiin keskittämään niin, että kolmasosa opetuksesta pidettiin uusissa tiloissa. Parantuneesta tilanteesta huolimatta opiston olosuhteet eivät edelleenkään olleet tyydyttävät. Majatornin tilat toimivat tilapäisenä ratkaisuna ja opiston tavoitteena oli saada tiloja suunnitteilla olleesta kulttuuritalosta. Lopullisena tavoitteena oli kuitenkin oma rakennus. 1950-luvun lopussa Tampereen musiikkiopistosta oli tullut Suomen suurin musiikkiopisto yli tuhannella oppilaallaan.¹²

Syksyllä 1960 musiikkiopisto muutti Kauppakatu 6:ssa sijaitsevaan Tirkkosen taloon, jolloin tilapäisistä luokkahuoneista kouluissa voitiin luopua ja opettajien kodeissa tapahtuvaa opettamista vähentämään. Jugend-tyylinen rakennus toimi hyvin tehtävässään ja aikaa tiloissa muistellaan yleisesti hyvin mukavana ja tunnelmaltaan lämpimänä aikana. Tirkkosen talo oli kuitenkin vain väliaikainen ratkaisu. Oppilasmäärä kasvoi edelleen ja oli korkeimmillaan syksyllä 1960, jolloin oppilaita oli 1109. Huippulukemavuoden jälkeen oppilasmäärää alettiin pienentämään niin, että kuuden vuoden päästä oppilaita oli enää 615. Oppilasmäärää piti pienentää monista syistä: kasvaneiden taloudellisten vaikeuksien lisäksi Suomessa vallitsi paha opettajapula.¹³

Vuonna 1962 musiikkiopisto vuokrasi tiloja Varman rakennuksesta Aleksanterinkatu 24:stä. Seuraavana vuonna luovuttiin opistolla alusta asti vuokralla olleesta VPK:n talon huoneesta sekä uimahallitalon huoneista. Niiden tilalle vuokrattiin tilapäisratkaisuna opetustiloja NMKY:n huoneistosta ja kahden Sammonkadulla sijaitsevan rakennuksen kellarista. Varman tiloista opisto muutti vuonna 1964 Teiskon tornien liikesiipeen osoitteeseen Teiskontie

10 Koppinen 2001,18-21.

11 Koppinen 2001, 21-22.

12 Koppinen 2001, 23.

13 Koppinen 2001, 25-27.

Tampereen Konservatorion opiskelijamäärien kehitys

1939-2000 (Koppinen 2001, 9-41)

vuosi	opisk. lkm.	vuosi	opisk. lkm.	vuosi	opisk. lkm.
1939	122	1963	861	1987	914
1940	ei saatavilla	1964	712	1988	978
1941	100	1965	625	1989	977
1942	73	1966	615	1990	1003
1943	ei saatavilla	1967	765	1991	1026
1944	183	1968	566	1992	980
1945	253	1969	579	1993	1004
1946	328	1970	620	1994	1099
1947	371	1971	712	1995	1350
1948	420	1972	732	1996	1362
1949	404	1973	750	1997	1254
1950	400	1974	785	1998	1197
1951	403	1975	852	1999	1326
1952	500	1976	895	2000	1326
1953	500	1977	908	.	
1954	550	1978	866	.	
1955	680	1979	852	.	
1956	783	1980	834	.	
1957	980	1981	823	.	
1958	1045	1982	924	.	
1959	1018	1983	910	.	
1960	1075	1984	918	.	
1961	1055	1985	891	.	
1962	921	1986	914	2015	n.1600

Tampereen Musiikkiakatemiatalo nykytilassaan

1. Konservatorion opetus keskitettiin Pyynikin rinteestä vuokrattuun Palomäentie 13:sta vuokrattuun rakennukseen. Vuonna 1968 Kauppakatu 6:sta vuokrattiin kaksi huoneistoa lisää, samalla luovuttiin Palomäentien kiinteistöstä. Omaa rakennusta odoteltaessa hankittiin väliaikaisia tiloja myös Tammer-tehtaiden entisestä tehdasrakennuksesta Näsilinnankatu 43:sta.¹⁴

1970-luvun alussa taloudellinen epävarmuus helpotti ja oppilasmäärät alkoivat uudelleen kasvaa. Oppilasmäärän kasvamiseen vaikuttivat taloudellisen tilanteen parantuminen, ammattiopiskelijoiden määrän kasvu sekä tieto rakenteilla olevasta uudesta rakennuksesta. Vuonna 1972 Teiskontien vuokrasopimus irtisanottiin ja uudet tilat vuokrattiin Satamakatu 7:stä. Purki-uhan alaisesta kauppahallin talosta saatiin samana vuonna myös kolme huonetta.¹⁵

Opiston oma talo

Musiikkiopistolla oltiin haaveiltu omasta rakennuksesta jo kauan, ennenkuin asiaa alettiin vakavasti valmistelemaan 1960-luvulla. Alun perin musiikkiopisto oli mukana eri taiteenalojen kulttuuritalohankkeessa ja myöhemmin musiikkitalohankkeessa. Omaa rakennusta alettiin suunnitella, kun ilmeni, että musiikkitaloon olisi tulossa niin paljon väkeä, ettei kaikille osapuolille riittäisi tyydyttäviä tiloja. Musiikkiopisto oli kasvanut niin suureksi, että oma rakennus oli välttämätön.¹⁶

Opisto jätti tonttianomuksen kaupunginhallitukselle vuonna 1961, toivomuksenaan tontti kosken länsipuolelta suurten koulujen läheltä. Kaupunki ehdotti yhtenä vaihtoehtona Pyynikintorin päädyn tonttia Tampereen lyseon vierestä, ehtona ettei talo saa peittää Pyynikinharjua. Tämä asetti rajoituksia rakennuksen suunnittelulle, rakennuksen korkeus oli rajoitettu eikä sinne saanut rakentaa yleistä konserttisalia. Kaupungin arkkitehtitoimisto kaupunginarkkitehti Jaakko Ilveskosken johdolla laati ensimmäisen opistorakennuksen suunnitelmat 1962-63. Taloudellisten vaikeuksien takia, useista suunnitelmista huolimatta rakentamista ei kuitenkaan aloitettu ennen vuotta 1972. Pitkälti Tampereen kaupungin rakennusinsinööri Teuvo Viitasen luonnosten pohjalta syntyneeseen rakennukseen muutettiin syksyllä 1974. Samalla opisto luopui kaikista opistolla vuokralla olleista tiloista. Opistorakennuksen vihkiäiset pidettiin helmikuussa 1975 konserttisalin valmistuttua.¹⁷

Laajennus 1995

Arkkitehti Matti Lindbergin suunnittelema konservatorion laajennusosa valmistui vuonna 1996. Äänitiiviit lisätilat sijoitettiin konservatorion kattotasanteelle. Lisäksi rakennettiin kamarimusiikkisali, äänitysstudio, kolme luokkaa sekä esteetön hissi ja tavarahissi. Koko laajennusosa voitiin määritellä studiotilaksi, sillä sen rakentaminen vaati kauttaaltaan akustiikan, äänieristyksen ja laitteiston erityissuunnittelua. Lisätiloista huolimatta konservatorio kärsi tilapulasta. Tanssin opetus, puhallinorkesterit ja pop-jazz-opetus sijoitettiin muihin tiloihin.

14 Koppinen 2001, 27-33.

15 Koppinen 2001, 34-35.

16 Koppinen 2001, 37.

17 Koppinen 2001, 37-41

Minna Canthin katu

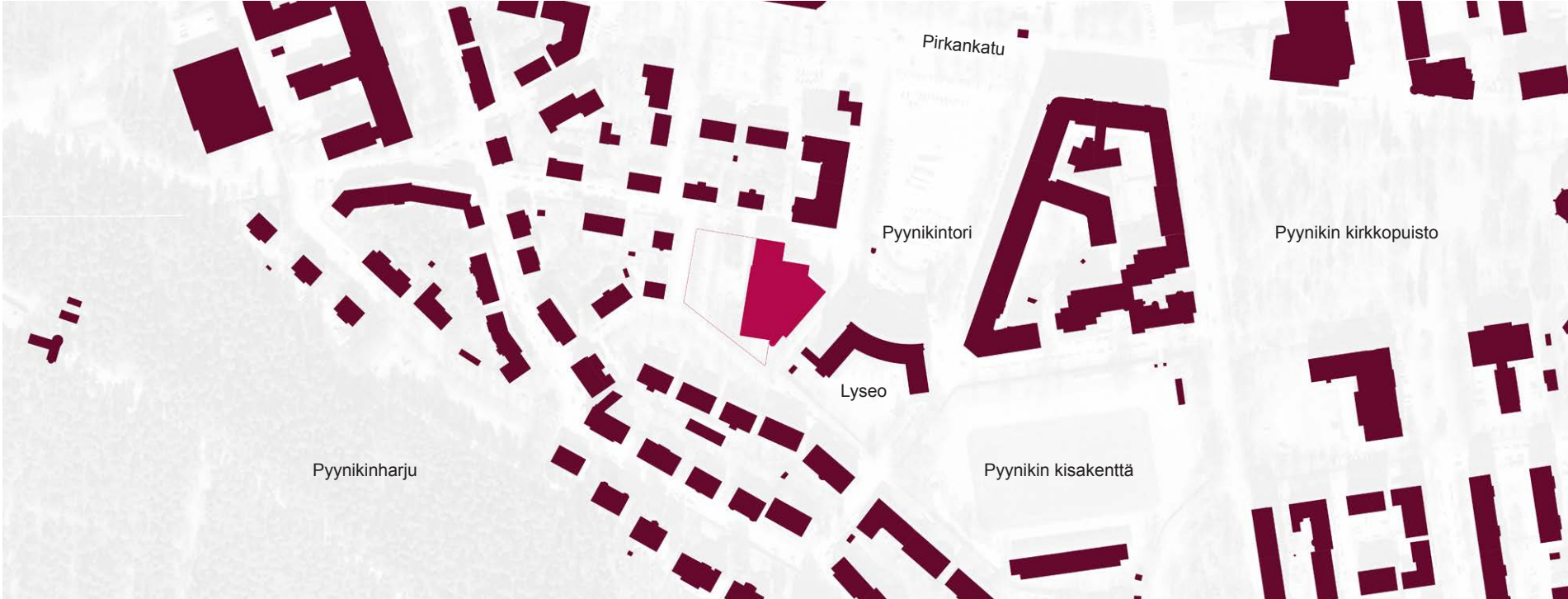
Lähiympäristö

Laajennuksen tontti sijaitsee Tampereen Pyynikissä. Vihreä alue koostuu enimmäkseen vanhoista puutaloista ja sen suurmaisemaa leimaa 90 hehtaarin laajuinen Pyynikinharju, joka kohoa 85 metriä viereisen Pyhäjärven pinnasta. Tästä maailman korkeimmasta soraharjusta 49,62 hehtaaria on ollut luonnon-suojelualuetta vuodesta 1993 lähtien.¹⁸

Pyynikin kaupunkirakenne perustuu Lars Sonkin laatimaan, vuonna 1907 vahvistettuun asemakaavaan. Hän voitti 1902-1903 aiheesta järjestetyn kilpailun ja sai toimeksiannon alueen kaavoittamisesta. Tyypillistä alueen kaupunkirakenteelle on herkästi maastoon sovitut 2-kerroksiset puutalot, jotka on pääosin rakennettu 1920-luvulla.¹⁹ Pyynikki on asuinalueena arvostettu ja puutalojen neliöhinnat kohoavat jopa yli 4000 euron, mikä on Tampereen seudun kalleinta hintatasoa.²⁰ Toisaalta myynnissä olevien kohteiden suuri määrä saattaa kertoa rapistuvasta rakennuskannasta. Puutalot muodostavat Pyynikinharjun maastonmuotoja myötäileviä ketjuja ja vaikka rakennusten väli-

set etäisyydet ovat pieniä, jää ketjujen väliin tyypillisesti väljä puistokaistale. Keskimääräinen tonttitehokkuus alueella on n. 0,5. Alueella on myös yksittäisiä 1960- ja -70-luvuilla rakennettuja lamellikerrostaloja, jotka rakeisuutensa puolesta istuvat alueelle hyvin, mutta rikkovat korkeutensa ja arkkitehtonisen ilmeensä kautta rakennuskannan yleistä, yhtenäistä linjaa.

Pyynikintori on alueen merkittävin julkinen ulkotila ja sitä reunustavat rakennukset ovat mittakaavaltaan poikkeuksellisen kantakaupunkimaisia. Konservatoriotalon vieressä kohoavat 6-kerroksiset, funktionalistiset Tampereen Lyseon lukio ja asuinkerrostalo 1920-luvulta. 3-kerroksinen konservatorio toimiikin nivelrakennuksena kaupunkimaisten kerrostalojen ja pienipiirteisen puutaloalueen rajalla. Alueen puisto- ja piha-alueita kuvaavat nurmialueet ja jalopuut, jotka kertovat 1900-luvun alun puutarhaihanteista. Puupienkerrostaloalue rajautuu lounaissivultaan suhteellisen terävästi Pyynikinrinteen havupuumetsään.

Kaupunkirakennekaavio 1:4000

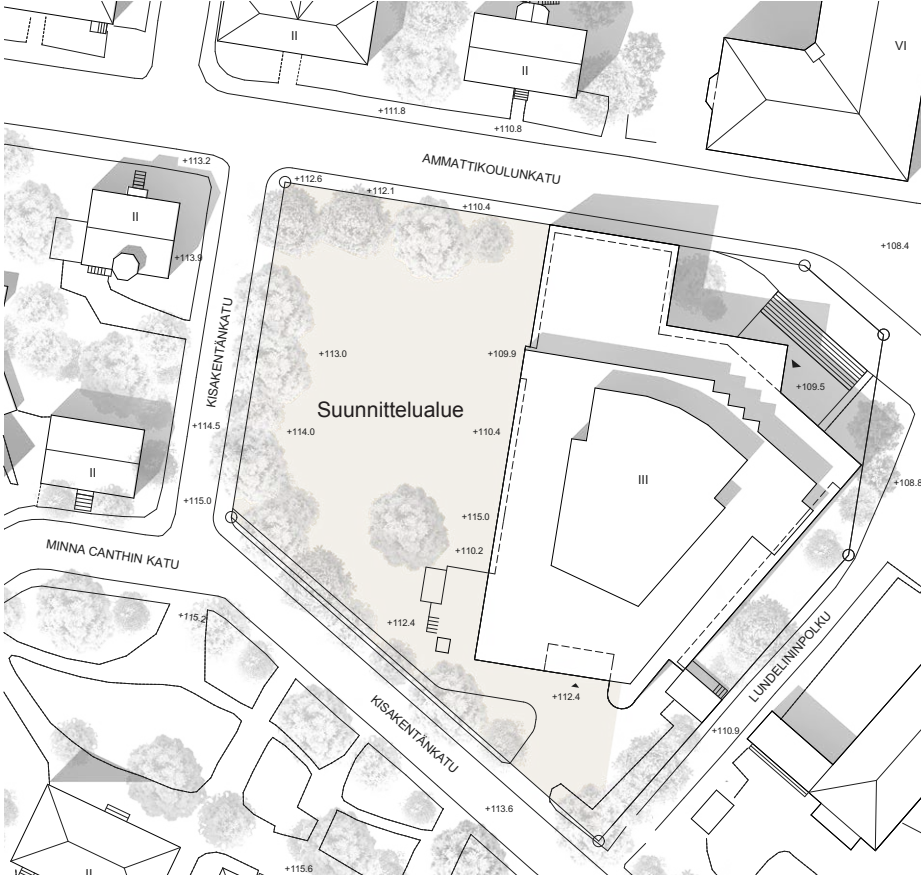
Kuva 2

Pyynikin ja suunnittelukohteen sijainti suhteessa Tampereen keskusta

18 Tampere 1
19 Leskinen, Jaakola 1998, 216
20 Etuovi

Kuva 3

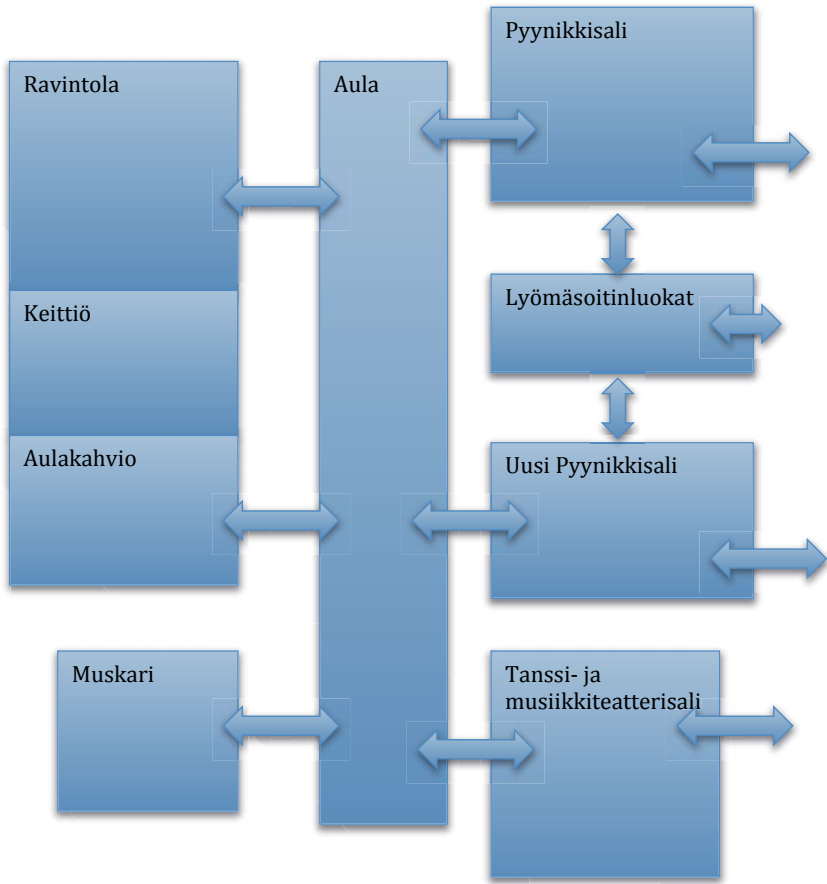
Asemapiirustus 1:1000

Suunnittelualue

Konservatorion tontin länsiosa, jonne laajennusrakennus on määrä sijoittaa on nykyisellään käytössä pysäköintialueena. Alue rajautuu pohjoisesta Ammattikoulunkatuun ja lännestä sekä lounaasta Kisakentänkatuun. Suunnittelualuetta reunustavat lehtipuurivistöt kolmelta sivulta ja idästä olemassa oleva Konservatoriotalo. Puurivistöt naamioivat Konservatoriotalon lähes täysin lännestä katsottuna ja niiden potentiaali vastaavassa tehtävässä laajennusrakennuksenkin kohdalla on syytä ottaa huomioon.

Pyynikinharju alkaa kohota tontin kohdalta ja suunnittelualueella tämä aiheuttaa n. 4,5m korkeuseron sen koillis- ja lounaiskulman välille. Nykyisen konservatoriotalon kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että sen ensimmäinen kerros sijoittuu osittain rinnettä vasten.²¹

Suunnittelualue käsittää n. 35 metriä leveän ja n.1800 m² laajuisen vapaan länsikaistaleen lisäksi n. 400 m² laajuisen alueen Konservatoriotalon eteläpuolelta. Tämän alueen tulee kuitenkin säilyä vanha Pyynikkisalın huoltopihakäytössä, joten sinne voi ehdottaa lähinnä maanalaisia tiloja.

Toiminnallinen kaavio (kilpailuohjelmasta)

Tehtävänanto ja tilaohjelma

Tampereen Musiikkiakatemia on koko historiansa aikana kärsinyt kroonisesta tilanpuutteesta. Uuden laajennusrakennuksen tilaohjelma on siksi ymmärrettävästi varsin laaja. Kilpailuohjelmassa tilaohjelma on jaoteltu neljään kokonaisuuteen.

1. Musiikinopetustilat koostuvat yksilö- ja ryhmäopetuksen tiloista, joiden huonekorkeuden tulee olla vähintään 3 metriä. Lyömäsoitinluokista pitää olla sujuvat yhteydet konserttisaliin ja black box-teatteriin soittimien kuljetuksen näkökulmasta.

2. Tanssin opetustilat käsittävät 3 salia, yhteenlasketulta pinta-alaltaan 480m². Salien on oltava vapaalta huonekorkeudeltaan vähintään 4 metriä, jotta ne mahdollistavat riittävän ilmatilan kaikissa tilanteissa. Tanssisalien yhteydessä on oltava sosiaalitilat suihkuineen ja pukuhuoneineen 25 yhtäaikaistalle käyttäjälle niin naisten kuin miestenkin osalta. Tanssi- ja teatteriesityksiä palvelevan pukuvaraston tulee olla kohtuullisesti saavutettavissa. Synergiaedut black box -teatterin kanssa harjoitus- ja esityskäytössä on otettava huomioon.

3. Varhaiskasvatuksen tilat suunnitellaan palvelemaan niin musiikin kuin tanssin opetusta. Varhaiskasvatusopetus on aina ryhmäopetusta ja tilojen käyttäjävolyymit ovat suuret ja usein vaihtuvat. Tämän vuoksi niiden on oltava sujuvassa yhteydessä rakennuksen aulatiloihin. Oma sisäänkäynti ulkoa on toivottavaa.

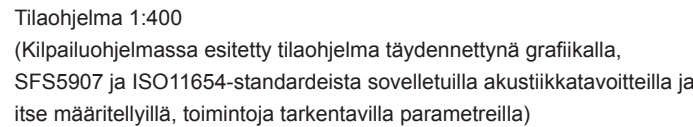
4. Julkiset tilat käsittävät konserttisalin, black box-teatterin sekä erilaiset aula- ja lämpiötilat:

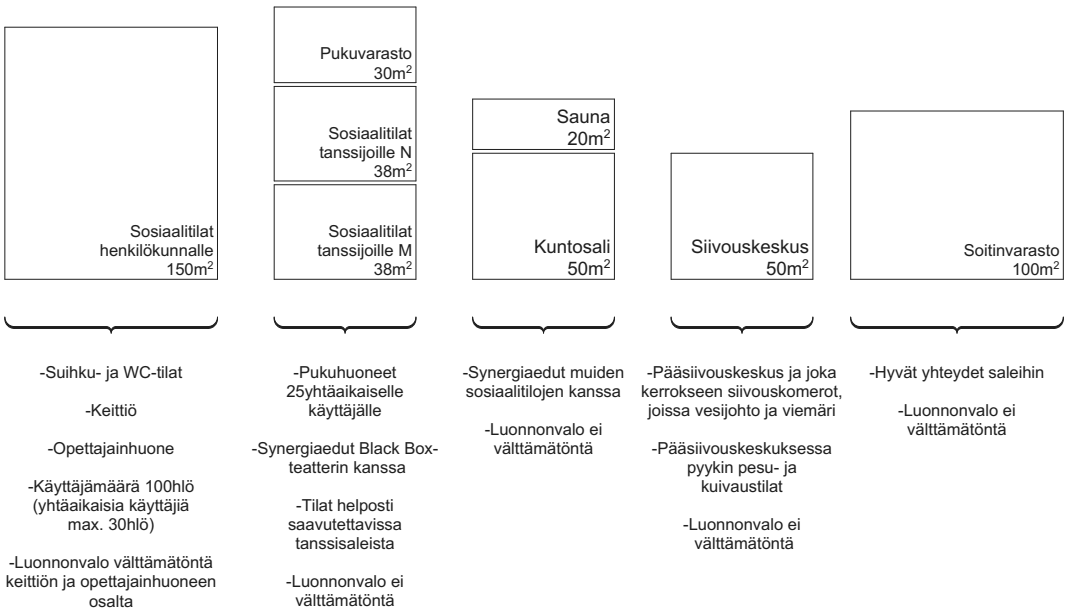
uusi 300-paikkainen konserttisali on talon ”sydän”, jonka ympärille hahmottavat kaikki muut tilat. Sali mahdollistaa myös sinfoniaorkesterin koonpanot erityisesti akustiikan ja lavan koon puolesta. Huolehdittava sujuvista ja äänieristyksellisesti kontrolloiduista yhteyksistä lyömäsoitinluokkiin ja nykyisen Pyynikkisalın kanssa yhteisiin varasto- ja teknisiin tiloihin.

Tanssi- ja musiikkiteatterisali ”black box” on muunneltava salitila, jonka akustiikka on rakennettu sähköistä äänentoistoa varten. Black box tarjoaa hyvät mahdollisuudet tanssin ja musiikin yhteistyöhön harjoittelussa ja esitystoiminnassa.

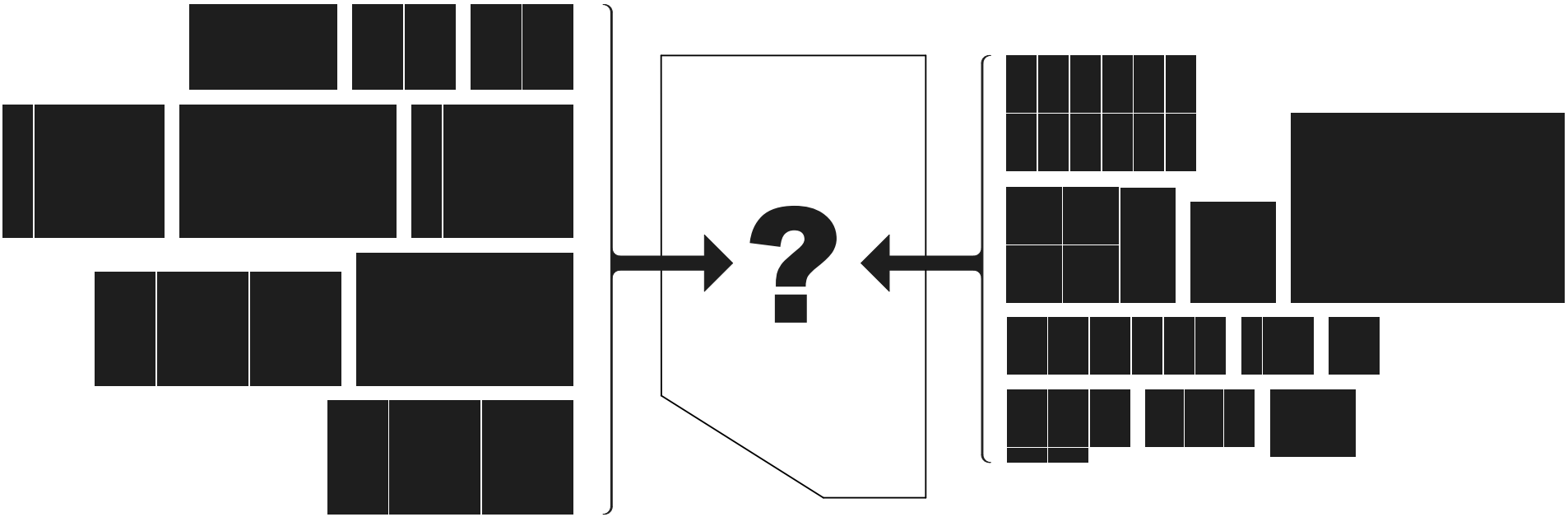
Vanhaan rakennukseen tehtävien muutosten toivotaan olevan mahdollisimman pieniä. Pääaulassa toimivaa kahviota toivotaan kuitenkin laajennettavaksi. Uuden ja vanhan rakennuksen aulatilat tulisi yhdistää saumattomasti siten, että tilankäyttö on optimoitu mahdollisimman tehokkaaksi.

Opetustoiminta ei saa katketa rakentamisen aikana.²²

SOSIAALI- JA APUTILAT 470m²

Tilaohjelma sovitettuna suunnittelualueen helposti hyödynnettävissä
olevalle osalle tuo tonttitehokkuudeksi n. e=3,3, mikä on todella suuri alueen yleiseen e=0,5
-tasoon nähden. Tämä tekee uuden rakennuksen ympäristöönsä sopivan mittakaavan
löytämisestä poikkeuksellisen haastavaa.

Kilpailun tuloksista

Tampereen Musiikkiakatemiatalon yleiseen arkkitehtuurikilpailuun toimitettiin 114 hyväksyttyä ehdotusta ja kilpailu ratkesi kesäkuussa 2014. Ehdotukset ja-kaantuivat seuraavasti luokkiin: Palkinto- ja yläluokka 16 kpl, keskiluokka 65 kpl ja alaluokka 33 kpl.

Palkintolautakunnan muodostivat Tampereen Konservatoriosäätiön nimeäminä: -Lauri Rantala, palkintolautakunnan pj., Tampereen Konservatoriotalon Säätiön isännöitsijä
- Anneli Ranta, Tampereen Konservatoriotalon Säätiön hallituksen vpj.
- Mikko Luoto, Tampereen ammattikorkeakoulun edustaja, arkkitehti SAFA
- Taina Myllyharju, museonjohtaja, Tampereen taidemuseo

Tampereen kaupungin nimeämänä
- Eija Muttonen-Mattila, rakennustarkastaja, arkkitehti

Suomen Arkkitehtiliiton kilpailutoimikunnan nimeäminä:
- Ilmari Lahdelma, arkkitehti SAFA
- Tuomas Silvennoinen, arkkitehti SAFA

Palkintolautakunnan sihteerinä toimii Tampereen konservatorion tiedottaja Tarja Reijonen.

Ehdotusten yleisarviointi

Palkintolautakunnan näkemyksen mukaan kilpailuun toimitetut ehdotukset olivat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta huolellisesti tutkittuja ja ehdotusten kirjo oli haastavaan lähtökohtaan nähden laaja.²³

Kaupunkikuva

Arvostelussa todettiin kilpailutehtävän olleen kaupunkikuvallisesti erityisen vaativa. ”Ympäröivä, vanha ja erikokoisista rakennuksista koostuva lähiympäristö edellytti erityisen tarkkaa paneutumista kaupunkikuvallisiin ratkaisuihin.” Olennaiseksi kaupunkikuvalliseksi asiaksi nousi sopiva mittakaava Pyynikinharjun puoleisiin asuinrakennuksiin ja sopivan rauhallisen taustan muodostaminen konservatoriolle.

Tuomaristo piti nykyisen konservatorion kanssa samankaltaista materiaalin käyttöä ja mittakaavaa kaupunkikuvallisesti varmana ratkaisuna. Aivan uudenlaista materiaalimaailmaa pidettiin mahdollisena, mikäli sen yhdisti selkeästi ympärilleen tilaa antavaan kappalemaiseen ratkaisuun.

Vaikeimpana lähtökohtana pidettiin yksinkertaisia kappalemaisia rakennuksia, jotka rajoittuivat kaikilta kolmelta sivultaan katuun. Tätä ratkaisua pidettiin paikkaan liian suurena.

Joissakin ehdotuksissa oli onnistuttu jättämään tontille pihaa tiiviistä lähtökohdasta huolimatta. Luontevimmissa ratkaisuissa piha sijoittui konservatoriorakennuksen ja laajennuksen väliin luoden harjun suuntaan avautuvan, miellyttävän ulko-oleskelutilan.

Arkkitehtoninen kokonaisuus

Palkintolautakunta tähdensi tulevan musiikkiakatemiatalon olevan yhtä aikaa konserttitila ja koulurakennus. Tämän lähtökohdan tulisi näkyä rakennuksen ilmeessä siten, että musiikkitalan ylevyys ja koulurakennuksen asiallisuus yhdistyvät luontevasti.

Arkkitehtonisesti luontevimpina pidettiin ratkaisuja, jotka joissa konservatoriorakennus ja laajennus asettuvat selkeästi rinnakkain kokonaisuuden osiksi. Konservatoriorakennuksen ja laajennuksen väliin sijoitettu, kerroksia yhdistävä aula oli ollut pääosassa ehdotuksia keskeinen sisätila.

Toiminnallisuus

Toiminnallisesti suunnittelutehtävä oli ollut poikkeuksellisen haastava. Parhaimmissa ehdotuksissa oli luotu sujuva ja ilmeikäs yhteys pääaulasta laajennusosaan. Pääsisäänkäynti oli poikkeuksetta säilytetty nykyisellä paikallaan. Parhaissa ehdotuksissa tilaryhmien tilat sijaitsivat omassa kerroksessaan tilaryhmää yhdistävän aulan ympärillä.

Luonnonvalon hyödyntäminen oli suunnittelutehtävässä ollut haastavaa – parhaat ehdotukset olivat onnistuneen tuomaan luonnonvaloa työtiloihin suoraan ulkoa tai korkean aulan kautta.

Konserttisalin huollon osalta parhaaksi ratkaisuksi koettiin yhteys kadulta suoraan konserttisalin takaosiin. Luontevin pysäköintiratkaisu oli palkintolautakunnan mukaan lyhyen rampin päässä, vähän maan alla sijaitsevat autopaikat.

Tekniset ratkaisut

Kilpailuehdotukset olivat olleet pääosin toteutuskelpoisia ja rakenteellisesti asiallisia. Kaikissa tapauksissa maan alle rakentaminen oli välttämätöntä. Suunnittelualueen maaperä antaa tähän kuitenkin hyvät edellytykset. Konservatoriorakennuksen ja laajennuksen väliin ehdotettuja lasikatteita pidettiin teknisesti haastavina ratkaisuina.

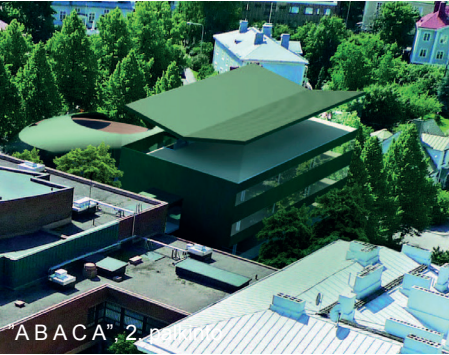
Ehdotusten laajuudet olivat vaihdelleet paljon. Tilojen turhan ylimitoituksen välttämistä pidettiin järkevänä, kunhan samalla saatiin aikaan ilmeikästä, miellyttävää arkkitehtuuria.

Kilpailussa jaettiin seuraavat palkinnot:

1. palkinto, ”Coda”, Sinikka Kouvo ja Erkki Partanen + avustajat
 2. palkinto, ”A B A C A”, Tuomo Siitonen + avustajat
 3. palkinto, ”Foni”, AOR Architecture + avustaja
- Kunniamaininta ”Accordo”, Ilkka Svärd + avustaja
Kunniamaininta ”Det sjungande trädet”, Sacher. Locicero. Architectes
Kunniamaininta ”Diesis”, Ilkka Sopanen + avustaja
Kunniamaininta ”Staccato”, Arkkitehtuuritoimisto B&M + työryhmä

"Coda", 1. Palkinto

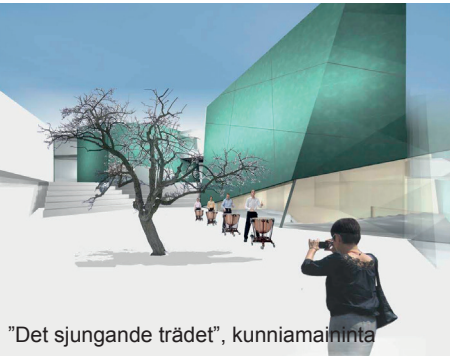
"ABACA", 2. palkinto

"Foni", 3. palkinto

"Accordo", Kunniamaininta

"Det sjungande trädet", kunniamaininta

"Diesis", kunniamaininta

"Staccato", kunniamaininta

"Acorde", yläluokka

"Biitti", yläluokka

"Brick and Ivory", yläluokka

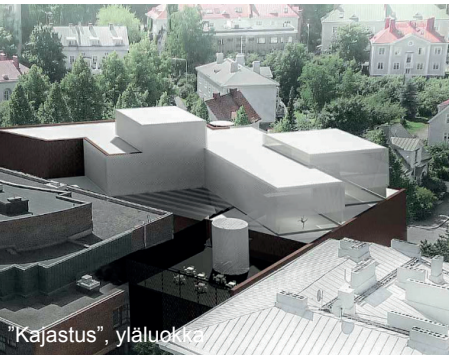
"Cover", yläluokka

"Ensemble", yläluokka

"Jin&Jang", yläluokka

"Kajastus", yläluokka

"Silmä", yläluokka

"Vaski1", yläluokka

Kilpailun parhaimmistoa

Näkymä Ammattikoulunkadun ja Kisakentänkadun risteyksestä

Oma kilpailuehdotukseni

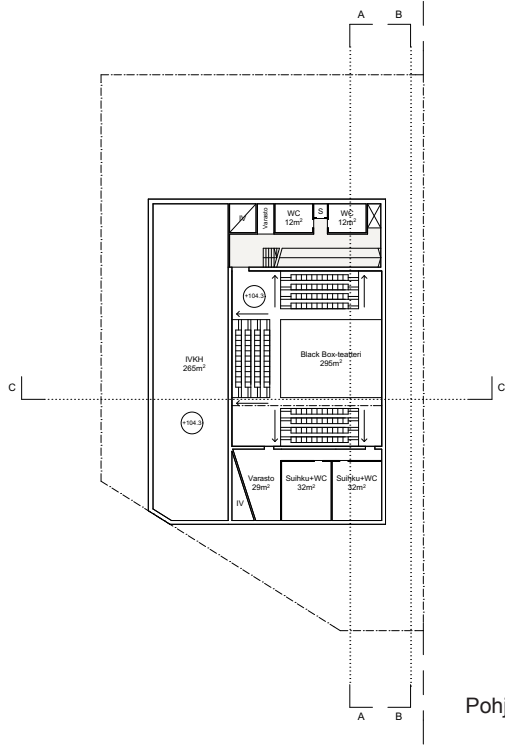
Osallistuin Tampereen Musiikkiakatemiatalon yleiseen arkkitehtuurikilpailuun ehdotuksella "Lumikko". Ratkaisu perustuu tontin rajoihin ulottuvaan matalaan rakennusmassaan, jonka yläpuolelle kohoaa ainoastaan konserttisali. Konservatorion ja laajennukseen väliin jää lasikatteinen, korkea vertikaaliliikenteen kokoava aulatila.

Rakennuksen ytimen muodostaa konserttisalista, black box-teatterista ja niiden aputiloista koostuva paketti, jonka ympärille muut tilat on sijoitettu. Peruskerroksessa, konserttisalin ulkopuolella kiertää uuden ja vanhan rakennuksen yhdistävä, kehämäinen käytävä. Tämän käytävän ja katujen väliin jää kaistale, joka on varattu opetustiloille.

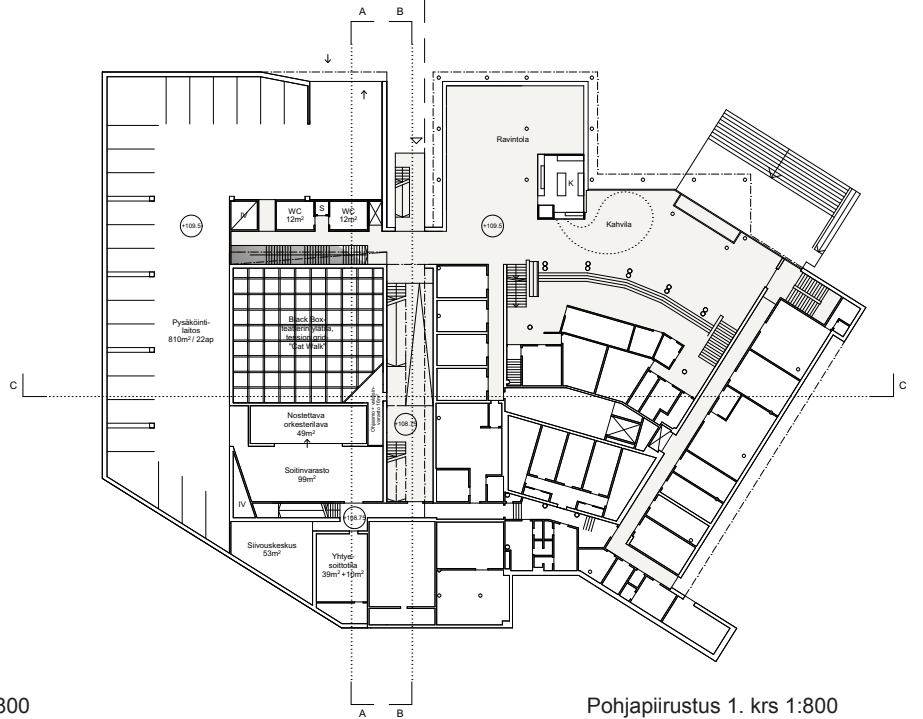
Suuria ihmisvirtoja palveleva musiikkileikkikoulu on saanut oman sisäänkäyntinsä Minna Canthin kadulta. Samassa kerroksessa sijaitsee tanssin

opetuksen tilat, jotka muodostavat oman suljettavan kokonaisuutensa. Samassa kerroksessa sijaitsevat niin ikään lyömäsoitinluokat, joiden sijainti on optimaalinen soittimien kuljettamista varten. Äänen kulku konserttisalin ja lyömäsoitinluokkien välillä on estetty molempien tilojen ääntä eristävillä seinillä ja tilojen väliin jäävän käytävän avulla. 3. kerros on pyhitetty kokonaan teorialuokille. Yksilöopetustilat ja Pyynikintie 2 korvaavat tilat on puolestaan sijoitettu ylimpään kerrokseen. Ylimmässä kerroksessa sijaitsee myös opettajien sosiaalitilat ja kuntosalit sekä saunatilat.

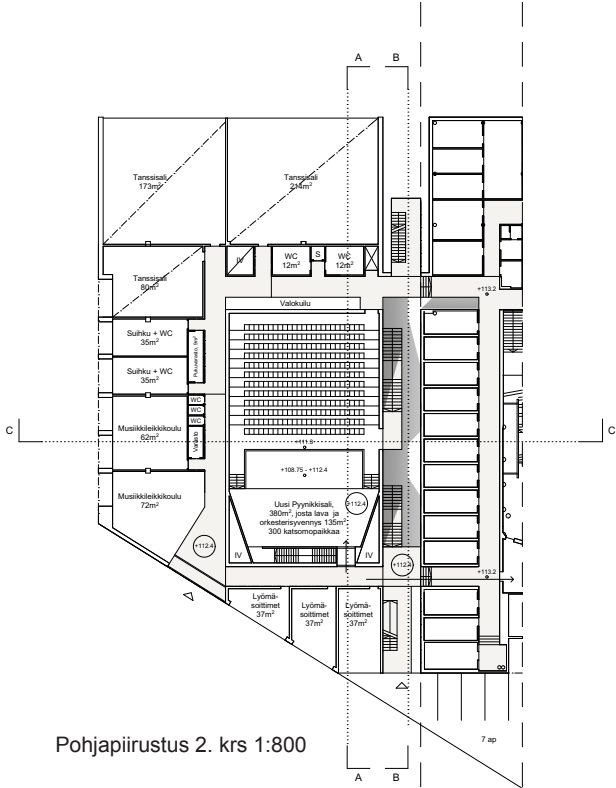
Rakennuksen pääjulkisivumateriaali on happokäsittellyllä vaalean vihreäksi esipatinoitu kupari, joka luo sävykontrastia vanhaan rakennukseen, mutta liittyy toisaalta Pyynikinrinteen puutaloalueen kanssa lähisävyharmoniaan.

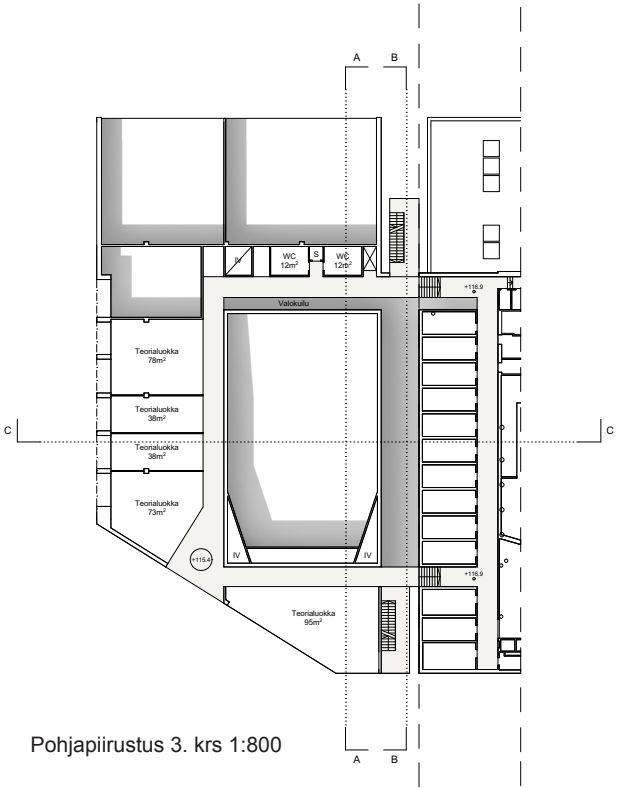
Pohjapiirustus 0-kras 1:800

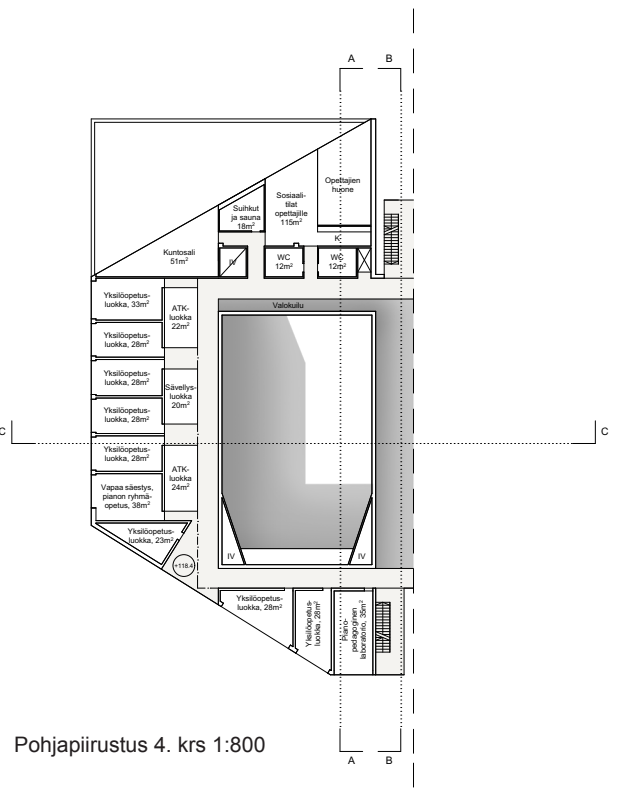
Pohjapiirustus 1. kras 1:800

Pohjapiirustus 2. kras 1:800

Pohjapiirustus 3. kras 1:800

Pohjapiirustus 4. kras 1:800

Ilmakuva koillisesta

Palkintolautakunnan kirjallinen arvostelu ehdotuksestani

"Ehdotus on ammattitaitoisesti tehty. Kaupunkikuvallisesti se täydentää kaupunkikuvaa. Harjun puoleinen rakennuksenosa on sopivan matala. Laajennuksen ulkoilme on turhan yksioikoinen ja oppilaitosmainen. Käytetty julkisivumateriaali on hyvin paikkaan sopiva. Sisätiloiltaan ehdotus on selkeä. Musiikkisalin ympärille sijoitetut tilaryhmät ovat kohtuullisen helposti saavutettavissa, mutta yhteisöllisyyttä edistävät yhteistilat puuttuvat. Kulku musiikkisaliin on aavistuksen hankala ja tila salin ovien edessä on liian pieni."²⁴

Reflektio

Asetin itselleni selkeän tavoitteen kilpailuvaiheessa: rakennukseni perusvolyymin korkeus ei saisi ylittää nykyisen Konservatorion alemmaa perusharjakorkoa, +117.8. Tätä korkeampi massa olisi mielestäni ollut liian raskas Kisakentäkdun viereisiin pientaloihin verrattuna ja suhteeton nykyiseen Konservatorioon verrattuna. Ehdotuskohtaisessa arvostelussa kiitelläänkin rakennuksen mataluutta.

Tilaohjelman toimiva konfigurointi näin matalassa ratkaisussa oli haaste, mutta se onnistui kohtuullisesti. Laajennuksen käyttäjäkiertokulku yhdistyy vanhan rakennuksen käytäviin saumattomasti, mikä oli mielestäni ehdotuksen suurin toiminnallinen vahvuus. Vaikka rakennukset yhdistävä käytävä on tehokas liikennetratkaisu, on se samalla melko elämykseton. Kilpailuohjelmassa ei myöskään varsinaisesti peräänkuulutettu näin laajaa toiminnallista liittymistä vanhaan rakennukseen.

Pieni massa on jossain määrin saatu aikaan tilallisuuden kustannuksella. Ehdotuksestani myös pitkälti puuttuvat yhteistilat, vaikuttavat tilalliset kohokohdat sekä esiintymistilojen riittävät lämpiötilat.

Ehdotukseni pääpaino oli tehokkaassa tilankäytössä ja mittakaavallisessa sopusuhtaisuudessa ympäristöönsä nähden. Ulkoarkkitehtuurissa pyrin ajattomaan ilmeeseen, mutta kilpailu osoitti, että tyyllillisesti paljonkin toisistaan poikkeavat ehdotukset voivat olla kaupunkikuvallisesti aivan yhtä luontevia ratkaisuja. Vapaammalle ilmaisulle olisi siis ollut kysyntää.

Omat korkeustavoitteeni pakottivat suunnittelemaan laajennuksen tontin rajoja myötäileväksi. Tämä yhdistettynä tilalliseen niukkuuteen rajoittaa ulkoarkkitehtuurinkin ilmaisumahdollisuuksia. Tontin rajojen myötäileminen saa laajennuksen vaikuttamaan lähes umpikorttelimaiselta, mikä vaikeuttaa sen sulautumista vehreään ja hengittävään ympäristöönsä, eikä ongelma ratkea pelkästään rakennuksen pienellä korkeudella. Vaikka ehdotusten yleisarvostelussa todetaan matalan ja vanhan Konservatorion kanssa samankaltaisen mittakaavan olevan laajennuksen osalta varma ja toimiva ratkaisu, en enää usko sen olevan paras mahdollinen.

Jatkosuunnittelun kannalta olennaisia kysymyksiä ovat rakennuksen mataluuden kyseenalastaminen, tilallisesti elämyksellisen ja vaihtelevan, mutta silti tuhlileimattoman toiminnallisen kokonaisuuden kehittäminen sekä sopivalla tavalla rohkean arkkitehtonisen ilmaisun hyödyntäminen.

Rakennuksen suunnittelu ympäristöönsä sopivaksi on herkkää työtä. Rakennuksen kaupunkikuvallista luonnetta voi verrata ihmiseen: se voi olla äänekäs, tai hiljainen; aggressiivinen, tai vetäytyvä; itsevarma, tai herkkä. Kaikille luonteenlaaduille on paikkansa. Pyynikki koostuu hiljaiseloä viettävistä vanhuksista, joiden joukossa on riidanhaastaja - Konservatoriotalo. Vanhusten ja riidanhaastajan väliin tarvitaan viisas sovittelija, joka kuuntelee ja kunnioittaa kumpaakin osapuolta, ja jolla on riittävästi karismaa ottaa tilanne haltuunsa.

OSA 2

Suunnitelma

Kaupunkikuva

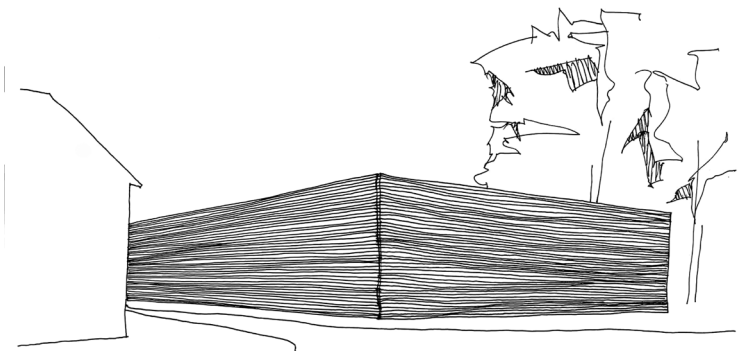
Kilpailun voittajaksi valikoitui matala ratkaisu, mikä ei ollut yllättävää. Vanha konservatoriorakennus toimii nivelrakennuksena 6-kerroksisten lamellitalojen ja 2-kerroksisen puutaloalueen välissä ja laajennusosan pitäisi sulautua osaksi tätä niveltä mahdollisimman sopuisasti. Vanhassa konservatoriotalossa voi halutessaan nähdä rakennustaiteellista arvoa ja vaikka ei näkisikään, on sen kaupunkikuvallinen rooli kiistattoman merkittävä Pyynikintorin kulmalla, hyvin eriluonteisten kaupunkitilojen välissä. Kuinka tähän paikkaan olisikaan voinut lisätä muuta kuin matalan rakennuksen kokonaisuuden kärsimättä?

Mitä enemmän kilpailun ratkettua ajattelin asiaa, sitä vakuuttuneemmaksi tulin siitä, että itsekin selvänä pitämäni matala ratkaisu ei sittenkään ole paras mahdollinen. Vanhan rakennuksen takana sijaitseva tontti näkyy hyvin rajatuista kulmista: itä-länsisuunnassa Ammattikoulunkadulta, sekä lounaan suunnalta Minna Canthin kadulta ja sitä reunustavasta puistosta. Jos pyritään minimoimaan laajennusosan korkeus, ajaudutaan tilaohjelman laajuuden ja luonteen vuoksi tilanteeseen, jossa on lähes pakko sivuta tontin rajoja, jolloin rakennuksen jalanjälki puolestaan maksimoituu. Tämä ei tarkoita sitä, että tuloksena syntyvä volyymi olisi kaikkein huomaamattomin ja sopuisin ratkaisu vihreässä ympäristössä, sillä rakennus olisi tällöin hyvin vahvasti läsnä kaikissa Pyynikintorin suunnasta tarkastelluissa näkymissä.

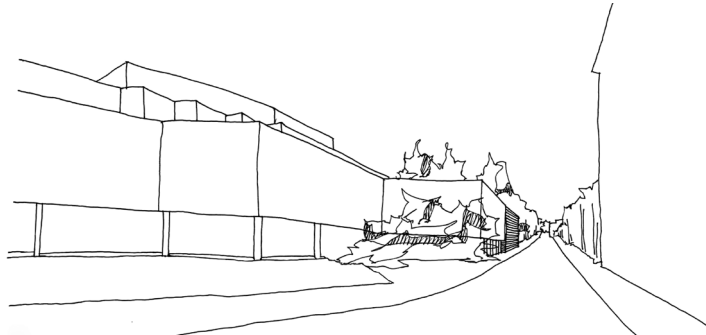
Sen sijaan päälähestymissuunnasta, Pyynikintorilta päin, matala uudisosa jäisi pimentoon ja pilkottaisi korkeintaan hieman Ammattikoulunkadun varrella. Tämä on loppujen lopuksi nurinkurista ajattelua, sillä laajennusosa pitää sisällään varsin juhlavia toimintoja ja olisi perusteltua, että rakennus näyttäytyisi etenkin päälähestymissuuntaansa. Matala, tontin rajoja nuoleva rakennus olisi myös helposti mittakaavaltaan liian samankaltainen vanhan rakennuksen kanssa – kahdesta ulkomuodoltaan samanarvoisesta rakennuksesta on hankalaa muodostaa dynaamista ja jäsenneltyä kokonaisuutta, jossa osat täydentävät toisiaan. Tässä asiassa mielipiteeni eroaa palkintolautakunnan näkemyksestä selvästi.

Ei toki ole itsetarkoitus suunnitella laajennuksesta mahdollisimman näkymätöntä - kyllähän paikkaan omilla ehdoillaan seisova rakennus mahtuu - mutta sopivan mittakaavan saavuttaminen vaatii tässä tapauksessa niin radiikaaleja toimenpiteitä, että tätä voidaan pitää järkevänä tavoitteena. Liioitteleva tavoitteenasettelu voi hyvässä tapauksessa tuottaa ratkaisuna rakennuksen, joka näyttäytyy ympäristössään itsevarmana, mutta molempiin suuntiin kättään ojentavana.

Näistä syistä johtuen aloin kehittää ratkaisua, jossa rakennuksen maanpäällinen jalanjälki minimoidaan. Se mahdollistaa puutaloalueen ja laajennusrakennuksen väliin puistovyöhykkeen, mikä auttaa rakennusta sulautumaan paremmin ympäristöönsä. Lisäksi sallin rakennukselle riittävästi korkeutta, jotta se voisi päälähestymissuunnasta katsottuna nousta vanhan konservatorion taustaksi ja antaa selkeän viestin uusista funktioistaan Pyynikintorin pitkien näkymäakselien hallitsemaan kaupunkitilaan.

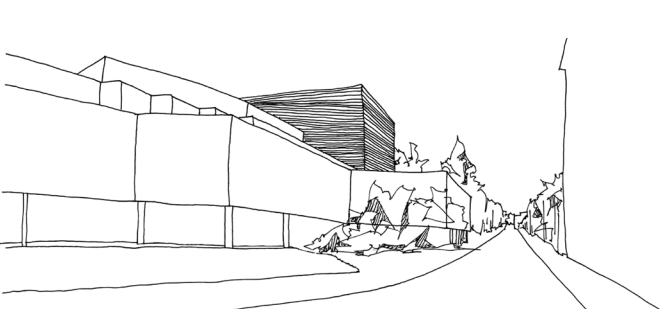
Matala ja pinta-alaltaan laaja volyymi Minna Canthin kadulta

Matala ja pinta-alaltaan laaja volyymi Ammattikoulun kadulta

Korkea ja pinta-alaltaan pieni volyymi Minna Canthin kadulta

Korkea ja pinta-alaltaan pieni volyymi Ammattikoulun kadulta

Massoittelu

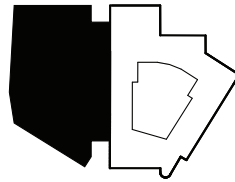
Suunnitelmani maanpäällisen jalanjäljen mitoitusperusteena on toiminut konserttisali, joka on tilaohjelman suurin yksittäinen tila, ja joka hyvien aula-, lämpiö- ja huoltoyhteyksien vuoksi on järkevää sijoittaa maan päälle, vaikka se ei luonnonvaloa tarvitsekaan. Koska konserttisalin mitoitus vaikutti niin vahvasti koko rakennuksen massaan, siitä on tehty mahdollisimman kompakti. Tiukan mitoituksen takia tavoitteen mukaista lavakokoa ei ole saavutettu ja siksi sali toimii parhaiten kamarimusiikkisalina pienten sinfoniaorkesterikokoonpanojen ollen kuitenkin mahdollisia. Tämä lisää variaatiota Tampereen seudun esitystilalettiin ja tekee vanhasta ja uudesta Pyynikkisalista toimivan, toisiaan täydentävän parin.

Salin lisäksi rakennuksen jalanjälki koostuu rakennuksen päissä sijaitsevista, rakennusrungon jäykistävästä vertikaalikuilu-, poistumistieporras- ja aputilapaketeista, sekä aulasta, josta navigoidaan eri kerroksiin.

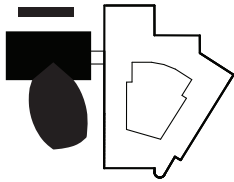
Rakennusmassa on pidetty irti tontin rajoista kaikilta sivuiltaan, sillä jostain syystä ei tuntunut luonteelta, että laajennusosa ottaisi kiinni mihinkään vanhan rakennuksen linjoista. Ainoastaan ääriviivoiltaan itsenäinen, yksinkertainen ja vanhan rakennuksen koordinaatistoa hyödyntävä volyymi tuntui sopivalta osalta uutta kokonaisuutta. Tärkeää oli myös varata kaikille sivuille riittävästi tilaa puille, sillä ne olivat avainasemassa rakennuksen ympäristöön sopeuttamisessa.

Rakennuksen yläreuna asettuu suunnilleen viereisen asuinkerrostalon räystääskorkeuteen. Korkeampi rakennusmassa olisi voinut toimia paremmin vanhan rakennuksen taustana päälähestymissuunnasta katsottuna, mutta tämä seikka on uhrattu kokonaisuuden puolesta. Lännestä tarkasteltuna rakennus olisi ollut kerrosta korkeampana suhteeton ympäristöönsä nähden. Maltillisen korkeuden mahdollisti rakennuksen maanalaisten kerrosten ulottaminen tontin rajoihin asti – tähän ei ollut esteitä.

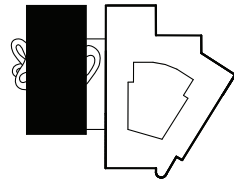
Sopivan rauhallisen taustan luominen monimuotoiselle Konservatoriotalolle edellytti riittävän yksinkertaista otetta laajennuksen itäpuolen käsittelyssä. Tästä syystä itäjulkisivusta on tehty suora. Länsipuolella oli mahdollista ja jopa edullista tehdä massaan jokin veistoksellinen aksentti, sillä se ainoastaan auttaisi pehmentämään rajaa pientaloalueeseen. Siksi tanssi- ja musiikkileikkikoulun tilat on sijoitettu muuten orjallisen suorakaiteisesta rakennuksesta erottuvaan, kulmikkaaseen osaan tontin länsiosaan. Tanssi- ja musiikkileikkikoulu on käyttäjien iän ja suurten käyttäjämäärien takia erityislaatuinen osa tilaohjelmaa, joten sille oli perusteltua suunnitella luonteeltaan muusta rakennuksesta poikkeavat tilat. Lisäksi kolmiomaisista muodoista koostuva kappale jäsentää rakennuksen viereistä puistokaistaletta sympaattisemman kokoisiin osiin ja markkeeraa selkeämmin puistonpuoleisen sisäänkäynnin.

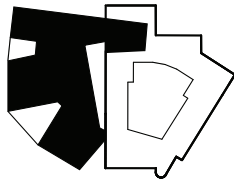
Coda 1. Palkinto

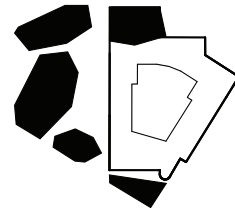
ABACA 2. Palkinto

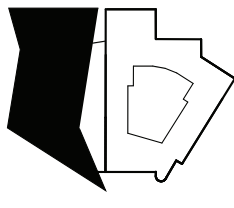
Foni 3. Palkinto

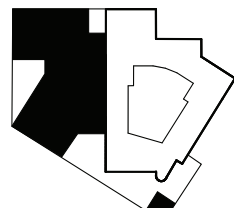
ACCORDO Kunniainnointi

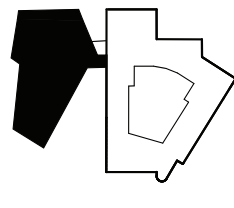
Det sjungande trädet Kunniainnointi

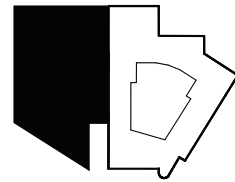
Diesis Kunniainnointi

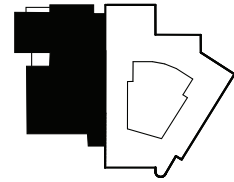
Staccato Kunniainnointi

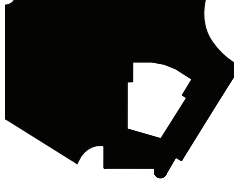
Acorde Yläluokka

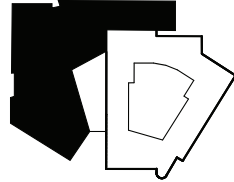
Biitti Yläluokka

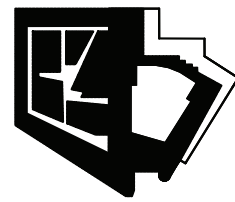
Brick and ivory Yläluokka

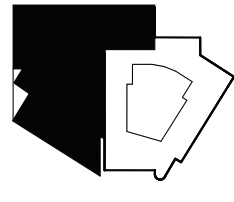
Cover Yläluokka

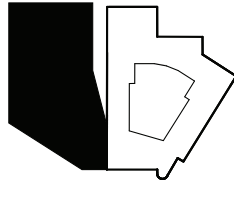
Ensemble Yläluokka

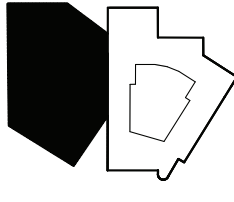
Jin&Jang Yläluokka

Kajastus Yläluokka

Silmu Yläluokka

Vaski 1 Yläluokka

Diplomityö

Vertailu palkinto- ja yläluokan töiden ja diplomityön jalanjäljistä

Ilmakuva koillisesta

Aluejulkisivu idästä 1:500

Julkisivut

Laajennusrakennuksen kaupunkikuvallisen ilmeen viimeistelevät julkisivut, jotka olisivat Pyynikin herkün kontekstin huomioiden kenties parhaimmillaan pikemminkin kauniina kuin komeina. Jälleen kysymykseen tuli laajennusosan kaupunkikuvallinen asema vanhan konservatoriotalon taustana. Mitään yliampuvaa ei kannattanut tehdä, vaan julkisivujen pitäisi olla rauhallisen elegantit.

Kilpailuvaiheessa ehdotukseni julkisivuissa oli käytetty kuparia, joskin happokäsiteltynä vaalean vihreäksi. Kupari tuntui elegantilta materiaailta tässä ympäristössä ja yhdistyisi vanhan rakennuksen punatiileen kauniisti. Uudessa suunnitelmassani päädyin käyttämään käsittelemätöntä kuparia, sillä se muo-

dostaa punatiilen kanssa aluksi lähisävyharmonian, mutta ajan myötä patinoituessaan toisi kokonaisuuteen enemmän kontrastia. Kaikki kuparin patinoitumisprosessinsa aikana saamat sävyt sopivat mielestäni hyvin ympäristöönsä.

Aluksi kiiltävä ja kullansävyinen metalli muuttuu ensimmäisten kuu-kausien aikana rusehtavaksi, muutaman vuoden kuluttua lähes mustaksi ja lopulta vuosikymmenten päästä vaalean vihreäksi. Prosessia on niin kiinnostava, että lopulta voi olla kauniimpaa antaa rakennuksen muuttaa pikkuhiljaa ilmettään, kuin sallia sen hypätä suoraan lopulliseen sävyynsä.

Vanhan rakennuksen nauhaikkunajulkisivut kehottivat valitsemaan

laajennuksen julkisivuihin horisontaalin jäsentelyn. Lopulliseen julkisivujärjestelmään on päädytty materiaalin kautta. Suuri osa laajennusosan maanpäällisestä massasta on umpipintaa ja kahdessa ylimmässä kerroksessa oli tilajärjestelyjen ja näkymien vuoksi kannattavaa käyttää korkeita nauhaikkunoita. Liiallisen lämpökuorman välttämiseksi ikkunat oli hyvä aurinkosuojata jotenkin, joten niiden eteen on suunniteltu 200 mm leveistä, kiertyvistä kuparisäleistä järjestelmä, joka voi asteittain muuntua umpipinnasta aurinkosuojaksi nauhaikkunoiden eteen. Lisäksi säleiden on vaakatasossa ollessaan mahdollista kasaantua yhteen ja muodostaa suurempia viiltoja kohokohdiksi muuten mo-

notonisessa julkisivupinnassa. Länsijulkisivulla kaksi suurta viiltoa sijoittuvat musiikinopetustilojen yhteydessä olevien oleskelutilojen kohdalle ja idässä yksi suuri viilto suuren teorialuokan kohdalle. Näin luokasta avautuu laaja panoraamanäkymä vanhan konservatorion yli Pyynikintorin suuntaan.

Julkisivujen detaljit esitellään luvussa Tekniset ratkaisut, s.62-65.

Aluejulkisivu pohjoisesta 1:500

Julkisivu lännestä 1:400

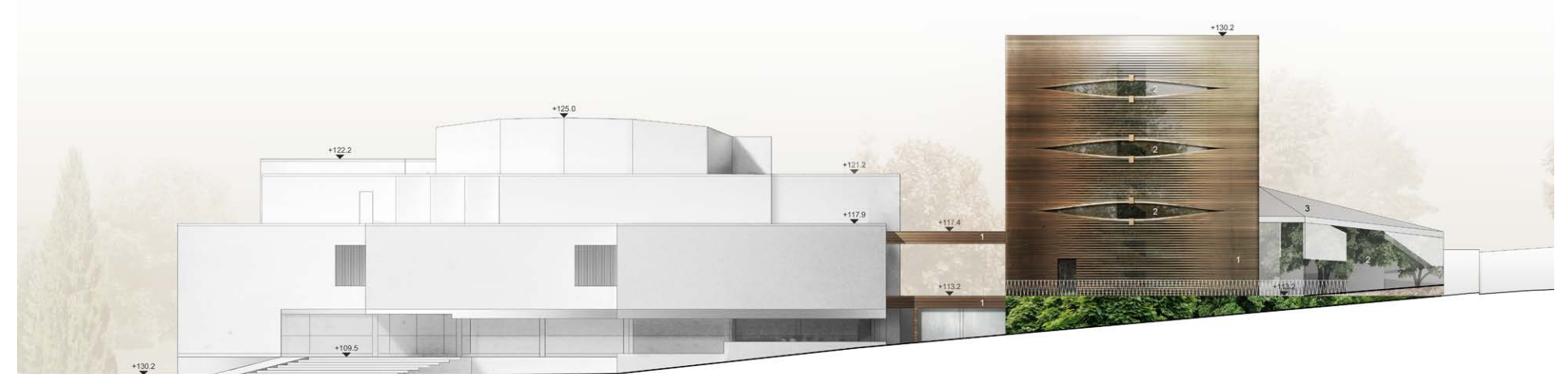

Julkisivu etelästä 1:400

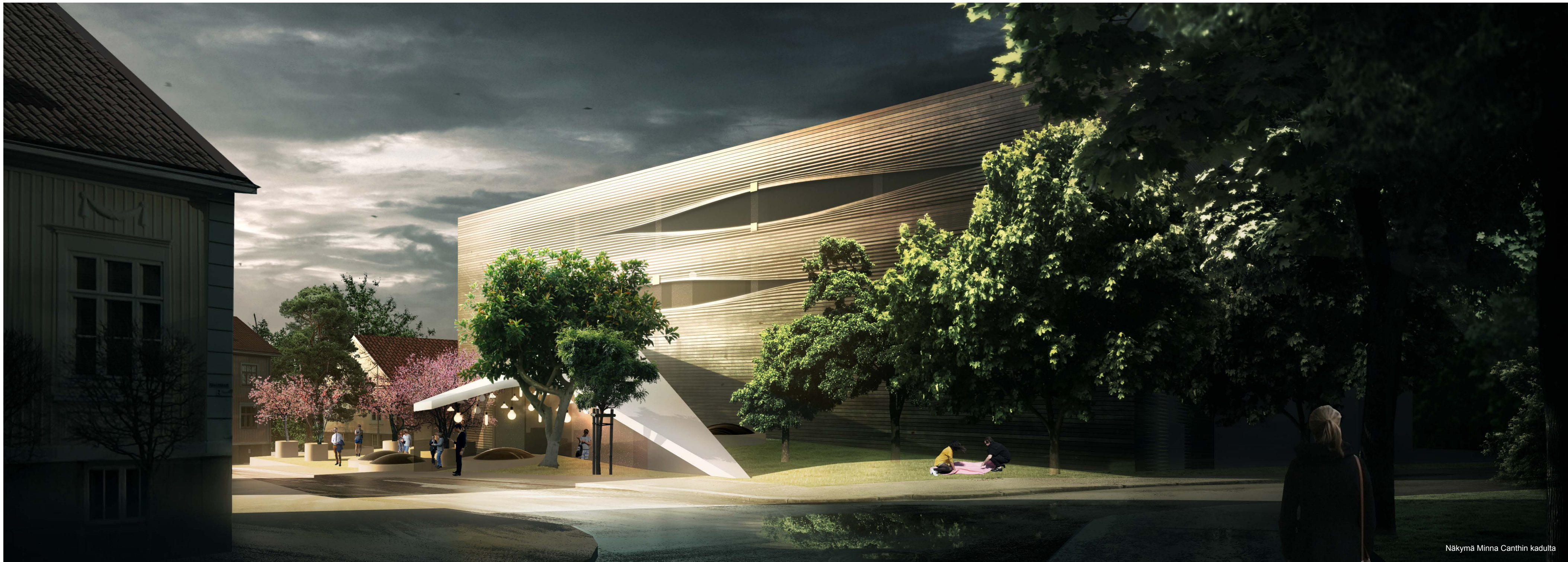

- Julkisivumateriaalit:
1. Kupari, käsittelemätön
 2. Lasi
 3. Vaneri, muovipinnoitettu, valkoinen
 4. Lasi, silkkipainettu
 5. Kupari, käsittelemätön, perforoitu

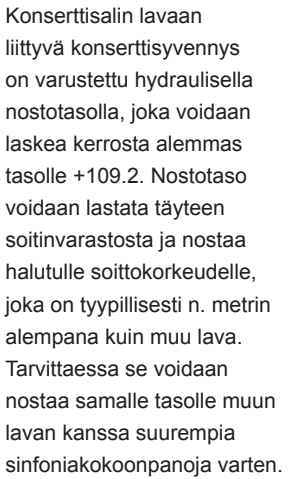
Julkisivu idästä 1:400

Julkisivu pohjoisesta 1:400

Näkymä Minna Canthin kadulta

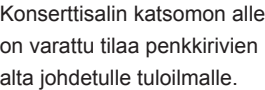

Toiminnallisuus ja tilallisuus

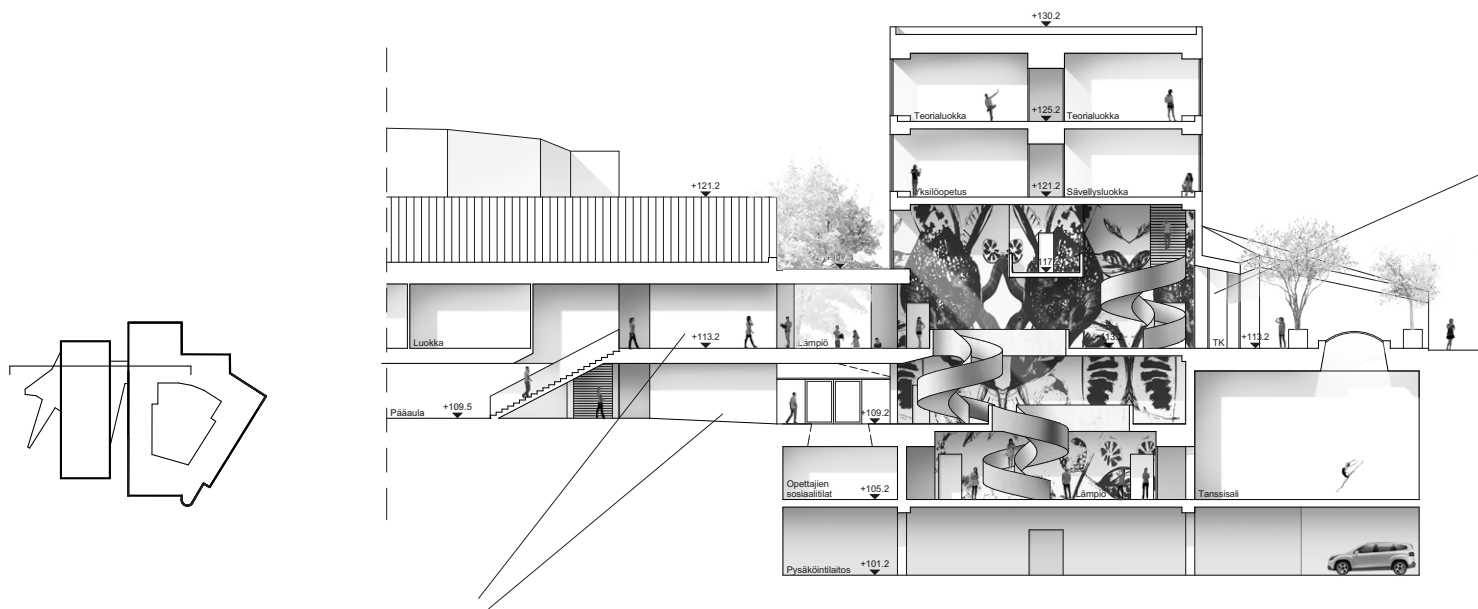
Korkomaailma

Ensimmäinen eteen tuleva ongelma tilaohjelman konfiguroinnissa oli korko-
maailman ratkaiseminen. Vanhan rakennuksen 1. kerroksen pääaula ja lämpö-
sijaitsee korkotasossa +109.5. Näistä tiloista piti järjestää luonteva yhteys laa-
jennusrakennuksen aula- ja lämpötiloihin. Konserttisalin ja Black box-teatterin
suuren koon vuoksi niitä oli käytännössä mahdoton sijoittaa samaan tasoon.

Rakennuksen käyttäjäkiertokulku on pyritty järjestämään selkeäksi ja luonteeltaan vaihtelevaksi tilasarjaksi, joka yhdistää vanhan ja uuden rakennuksen aula- ja lämpiötilat.

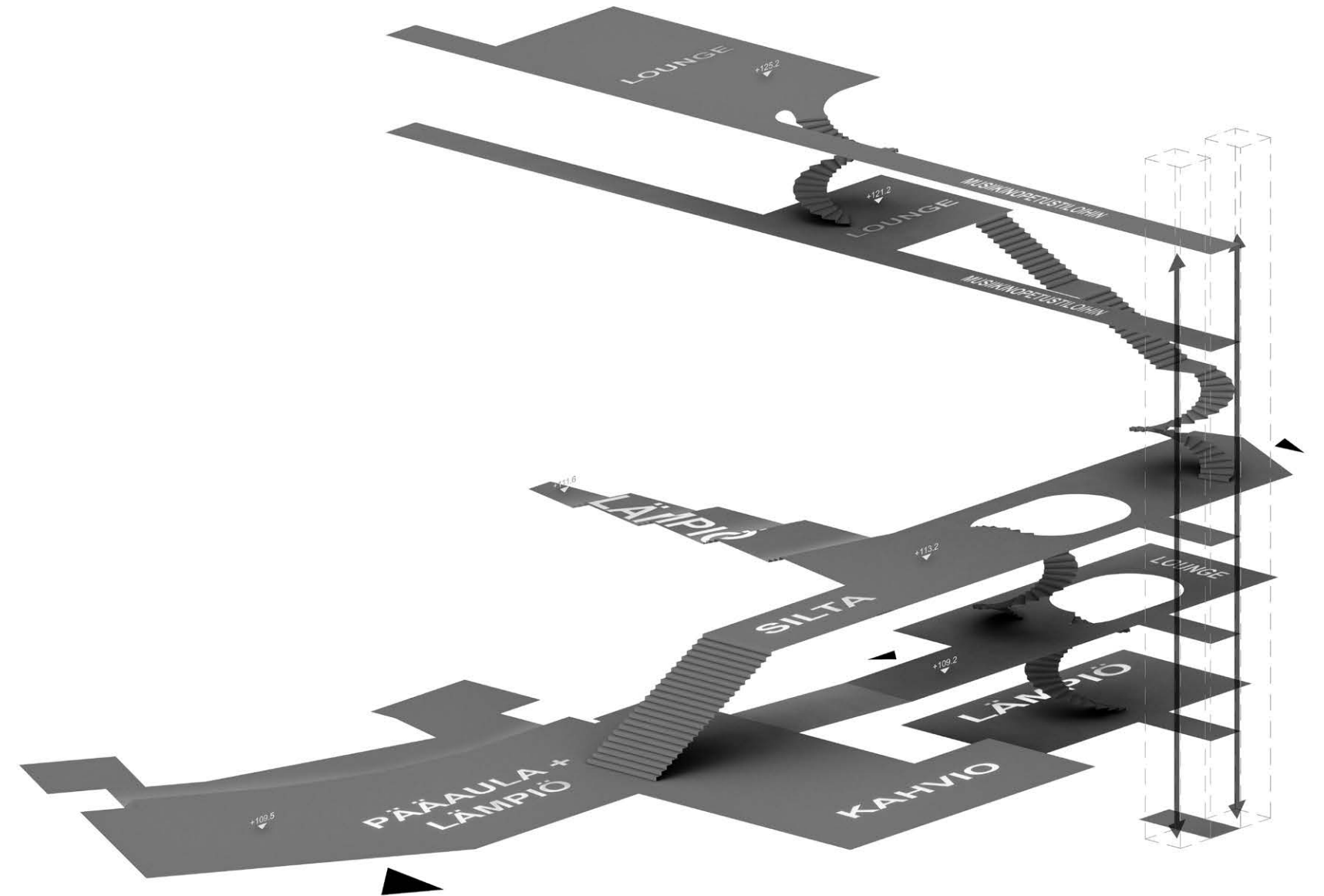

Leikkaus B-B 1:400

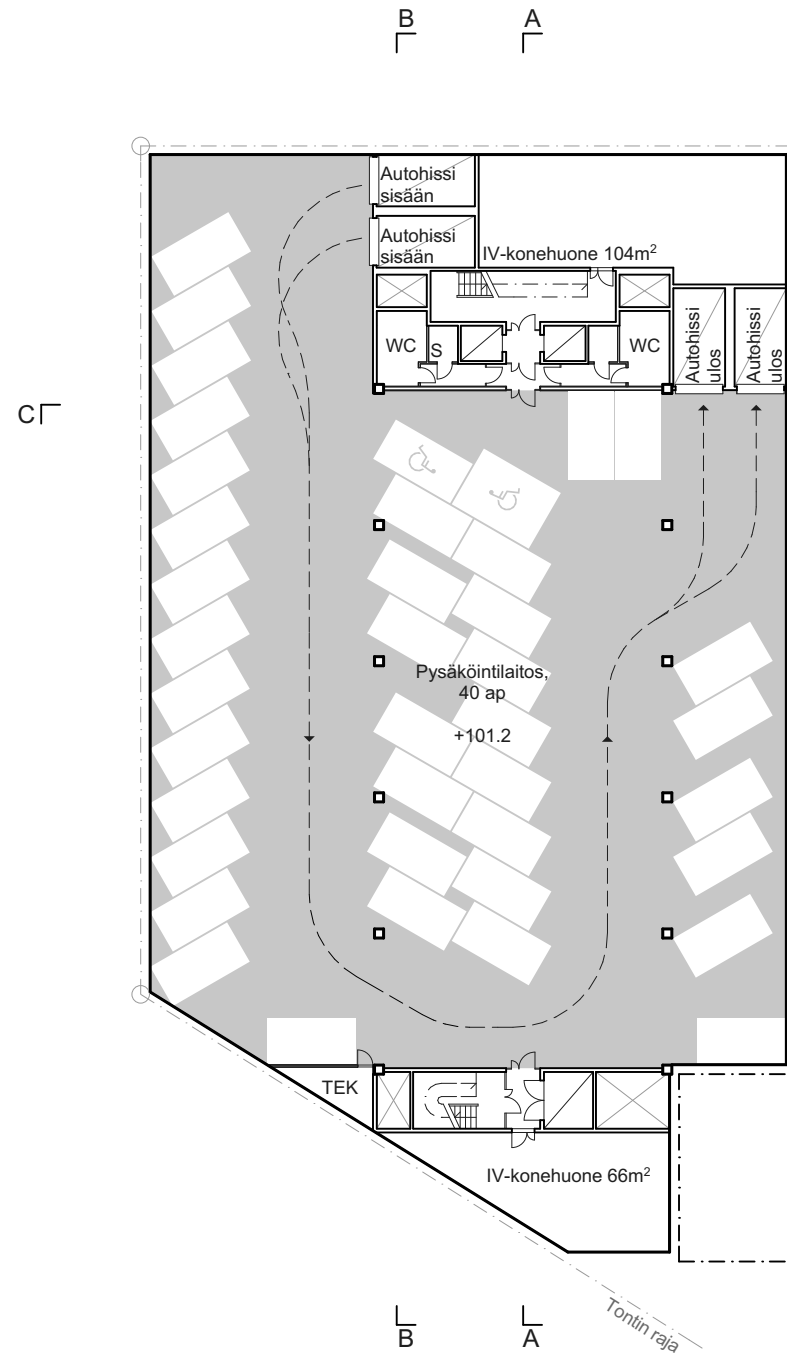

Pääsisäänkäynti säilyy toiveiden mukaisesti vanhan rakennuksen puolella, mutta laajennuksen toisesta kerroksesta on järjestetty toinen sisäänkäynti Kisakentänkadun suunnasta. Tämä sisäänkäynti palvelee erityisesti tanssi- ja musiikkileikkikoululaisia, joille toivottiin omaa sisäänkäyntiä suurten ja nopeasti vaihtuvien käyttäjävolymien takia, mutta myös opiskelijoita ja konserttivieraita pihalla vietettyjä taukoja ja väliaikoja silmällä pitäen.

Leikkaus C-C 1:400

Aksonometrinen kaavio nykyisen Konservatorin ja laajennuksen yhdistävästä julkisten tilojen verkostosta

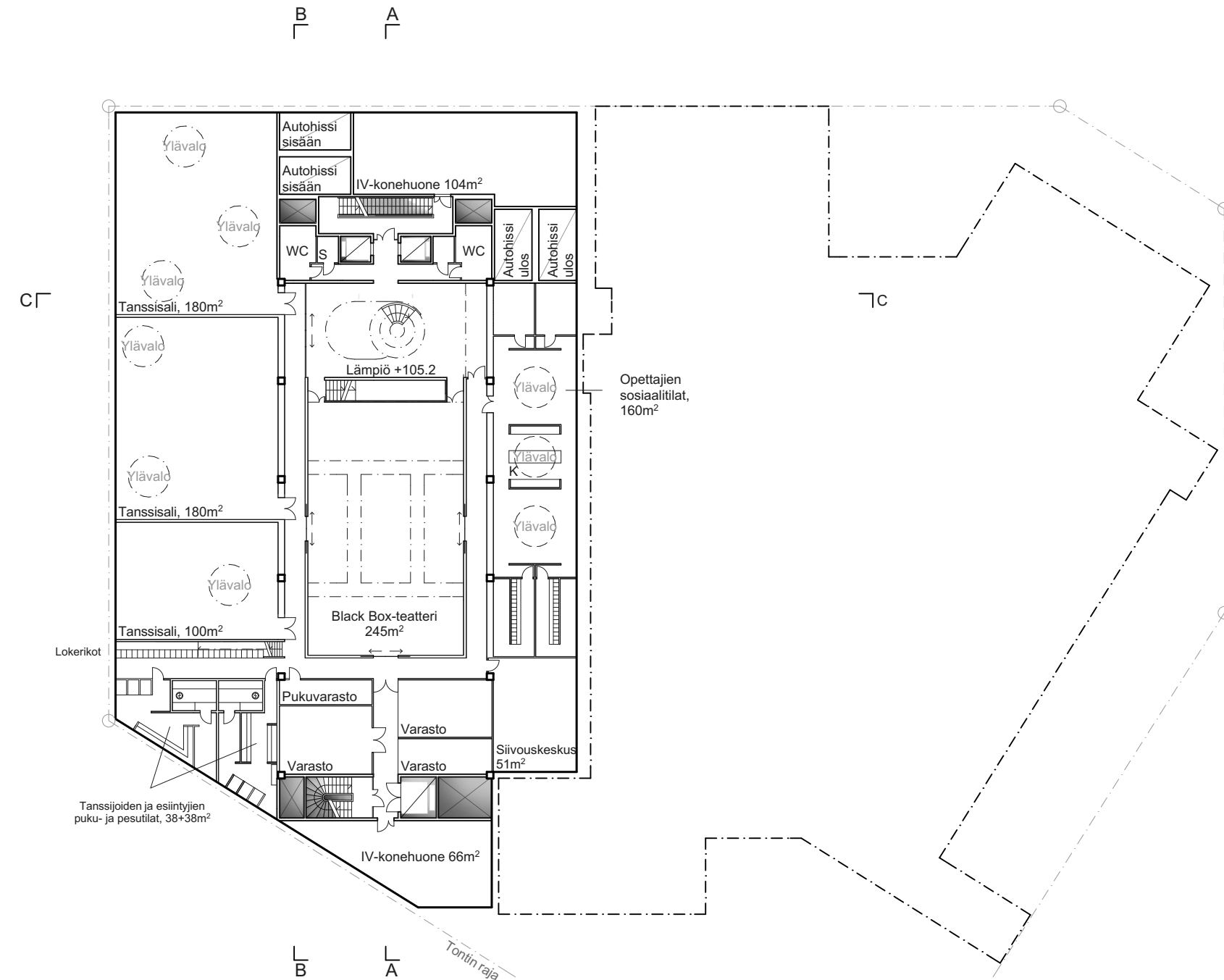

Pysäköinti

Tilaohjelmassa vaadittu autopaikkamäärä (40) mahtuu yhteen maanalaiseen kerrokseen. Pysäköinti, kuten tavallista, oli yksi suurimmista ongelmista laajennuksen toiminnallisen kokonaisuuden toimivuuden kannalta. Tämän suunnitelman kokonaisratkaisu edellytti, että pysäköinti sijoitetaan kaikkien muiden tilojen alapuolelle.

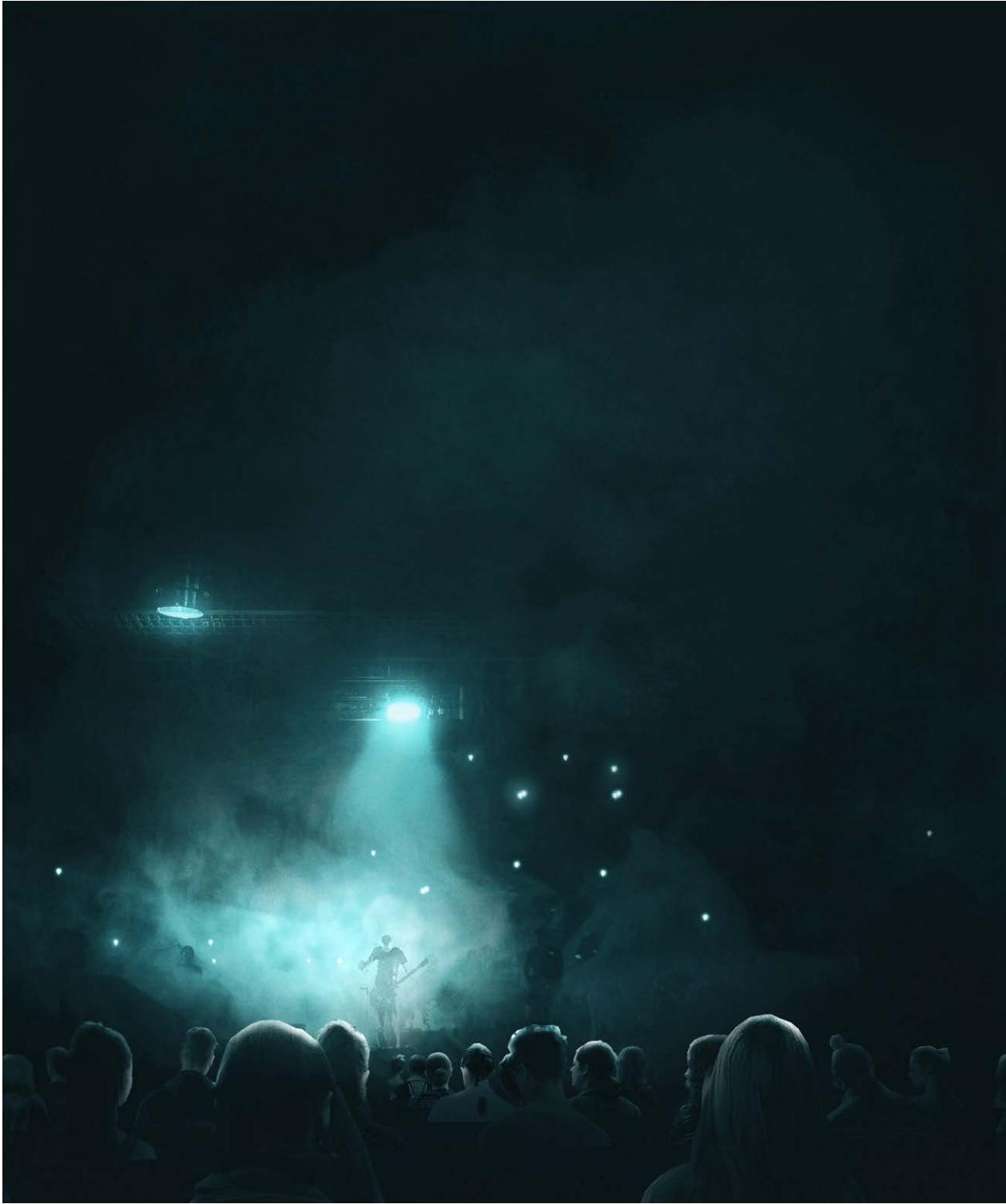
Suunnittelurosessin aikana tutkin erilaisia ramppivaihtoehtoja, mutta suhteessa autopaikkojen melko pieneen määrään, ne kaikki söivät kohtuuttoman paljon kuutioita tontilta. Tästä syystä työssä on päädytty autohisseihin, jotka ahtaan tontin, haastavan tilaohjelman ja autopaikkojen vähäisyyden vuoksi osoittautuivat järkevimmäksi ratkaisuksi. Autohissejä on yhteensä 4 kappaletta: 2 sisäänajoa ja 2 ulosajoa varten. Sekä sisään- että ulosajon yhteyteen on varattu jonotustilaa autoille siltä varalta, että hissit ovat ruuhka-aikoina varattuja.

Pohjapiirustus, -1.krs 1:400

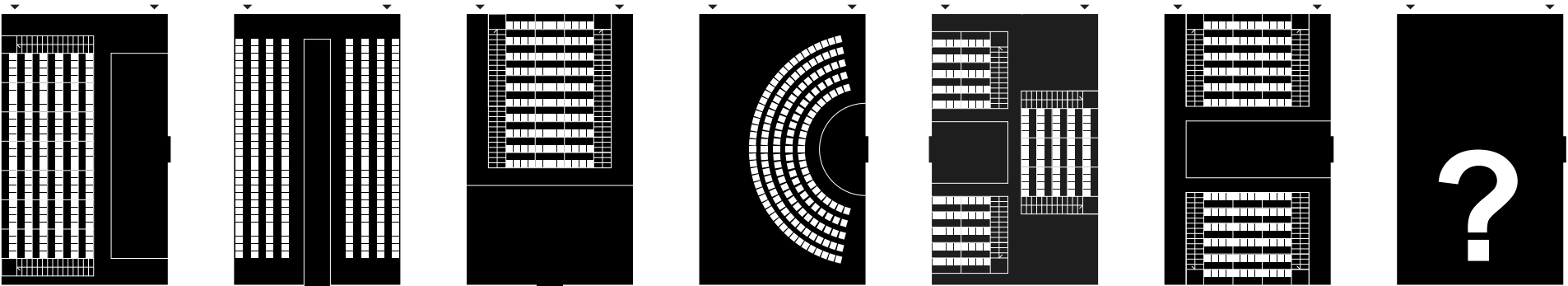

Black box -teatteri ja tanssin opetustilat on sijoitettu lähekkäin niin harjoitus- kuin esiintymiskäytön synergiaetujen vuoksi. Pukuvارasto sekä pesu- ja pukutilat palvelevat molempia toimintoja. Normaalissa päiväkäytössä black box -teatterin lämpiö toimii tanssin opetustilojen oleskeluaulana.

Pohjapiirustus, 0.krs 1:400

Näkymä black box -teatterista

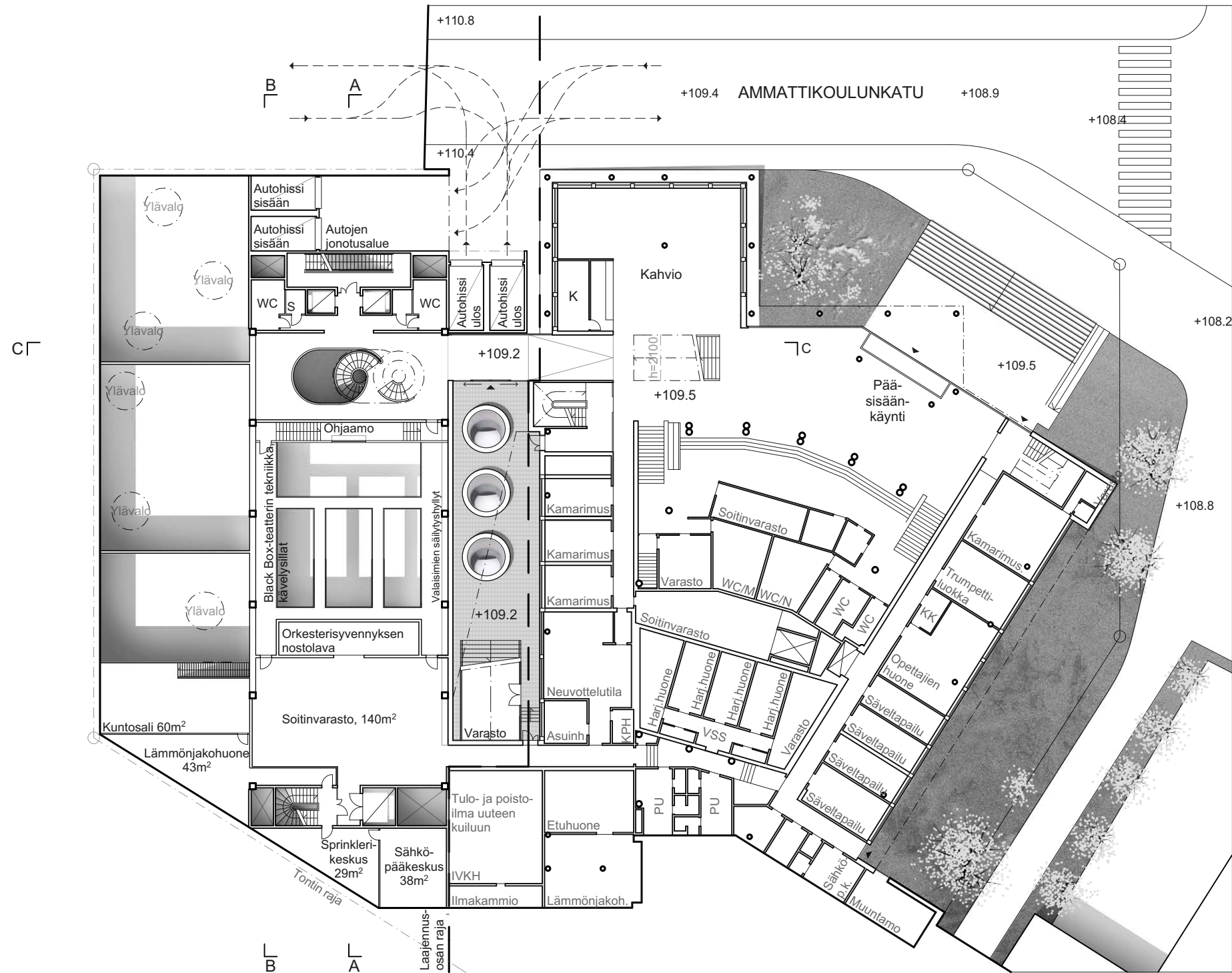

Black box

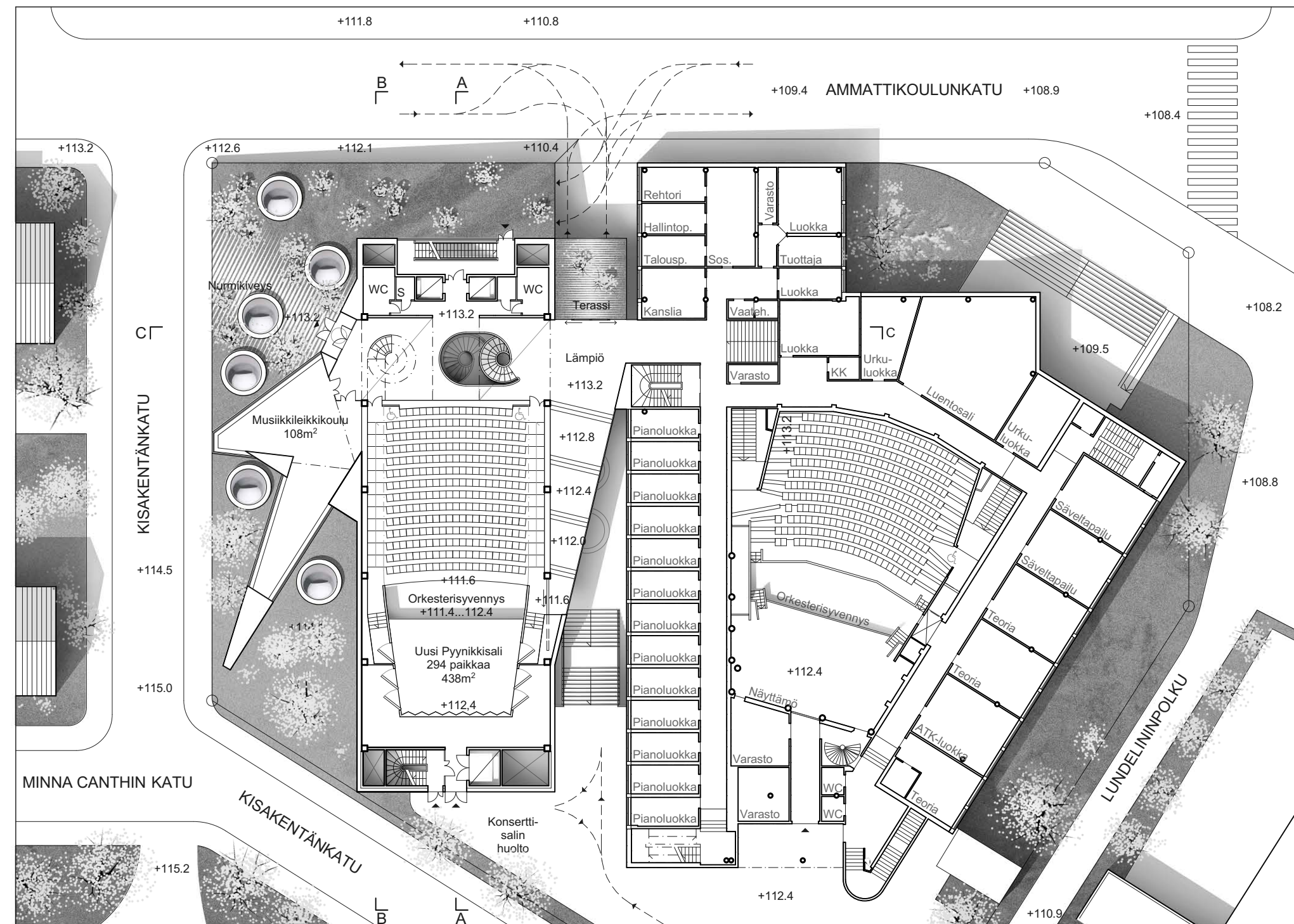
Black box -teatteri on luonteeltaan joustava, koruton esiintymistila, joka on varustettu sähköisellä äänentoistojärjestelmällä. Tyypillisesti Black box-teatterissa on mustat seinät ja tasainen lattia ja sen ylätilassa kulkee huoltosillat, joiden kautta järjestellään tilan valaistus ja äänitekniikka kulloisenkin tarpeen mukaan. Black Box -teatterissa järjestetään kaikenlaisia esityksiä konserteista runonlausuntaan ja tanssista teatteriin. Tämän takia lava- ja katsomojärjestelyjen pitää taipua mahdollisimman moneen ja niitä pitää pystyä vaihtelevaan tarvittaessa nopeastikin.²⁶

Oma Black box-teatterini on tavanomainen musta, suorakaiteen muo-

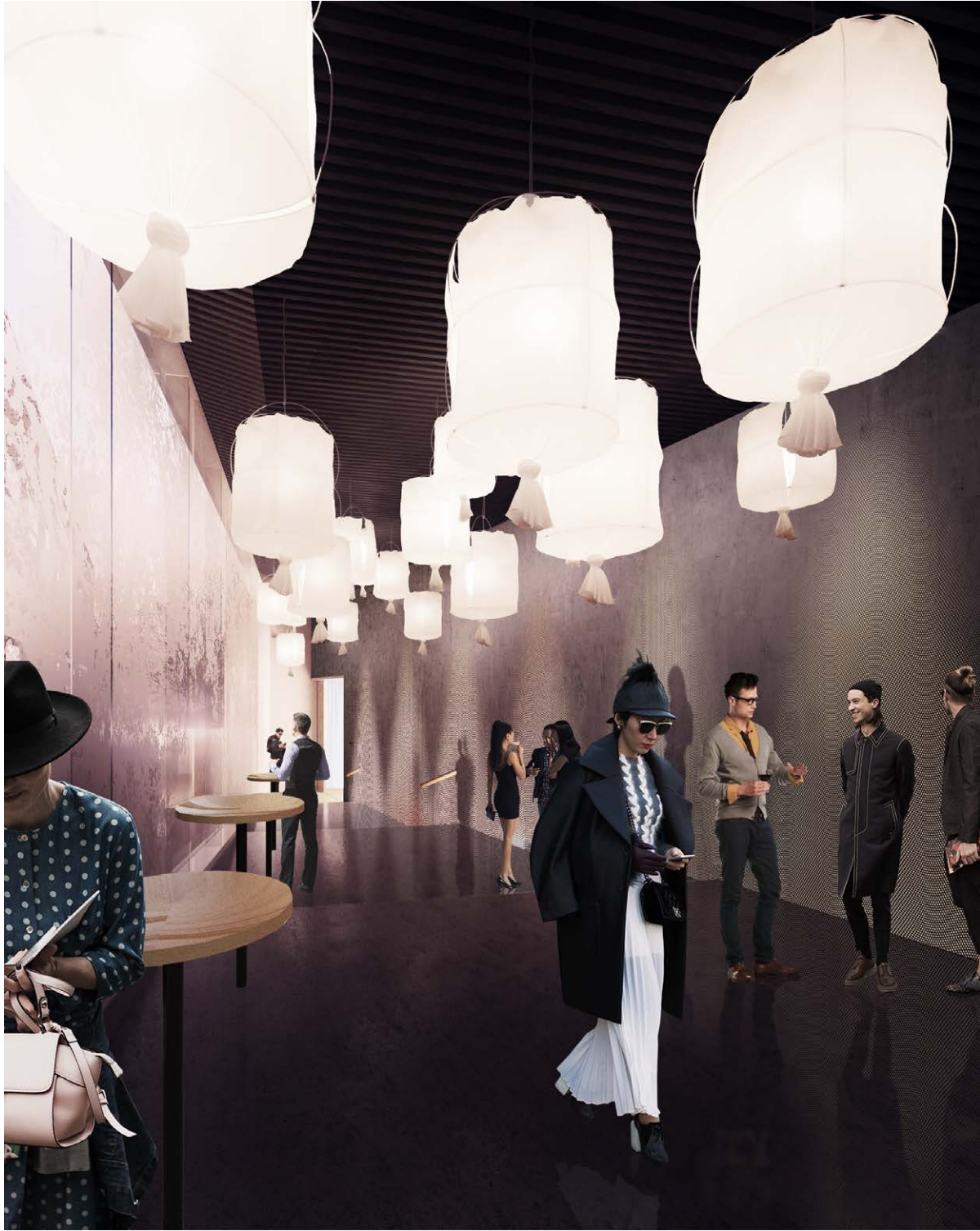
toinen tila tasaisella lattialla. Tilaohjelmassa teatterin tavoitepinta-alaksi oli asetettu 300 m², mutta tilaohjelmassa ei ollut erikseen listattu tarvittavia varastoja teatterin tueksi. Näin ollen päädyin tekemään omastani hieman tavoitetta pienemmän, mutta suunnittelin sen lisäksi erikseen varastot teleskooppikat-somo- ja porraselementtejä varten sekä tuoli- ja lavastevaraston. Näistä black boxiin voidaan helposti lastata tarpeen mukainen määrä istumapaikkoja, eikä itse teatterin tarvitse toimia varastona. Salissa on 2 sisäänkäyntiä yleisölle ja 3 esiintyjille, mikä edesauttaa katsomo- ja lavajärjestelyjen joustavuutta. Lopulta vain mielikuvitus on rajana erilaisia esityskonfiguraatioita suunniteltaessa.

Pohjapiirustus, 1.krs 1:400

Pohjapiirustus, 2.krs 1:400

Näkymä lämpiöstä

Lämpion ja konserttitalin välinen seinä on läpikuultavaa betonia. Näin konserttitalin tunnelmaa voi aistia jo, kun laskeutuu porrastuvaa lämpiötä pitkin salin pääovea kohti. Läpikuultavuus saadaan aikaan betoniin valetuilla, poikittaisilla valokuiduilla.

Näkymä konserttitalista

Salin akustiikka perustuu kevytrakenteiseen, originaimaisesti muotoiltuun diffuusori kuoreen

Konserttisali

Kun kerran konserttisali sisältyy tilaohjelmaan, ei kompromisseja akustiikan suhteen voi tehdä. Perehdyin konserttisaliakustiikkaan alan kirjallisuuden avulla, jotta saisin perustiedot aiheesta ja pääsisin salin suunnittelussa alkuun. Kun olin päässyt tehtävässä riittävän pitkälle, kävin tapaamassa Aalto-yliopiston mediatekniikan laitoksen professori Tapio Lökkia, jolla on kattava tietotaito akustiikkasuunnittelusta ja joka johtaa maan edistyneintä akustiikkatutkimusta tekevää instituutiota. Kävimme hänen kanssaan läpi oleannaiset salin akustiikkaan vaikuttavat asiat ja hän hyväksyi lähes kaikki ratkaisuni. Lavan takaseinä oli ainoa asia, jota jouduin muuttamaan professori Lokin kehotuksesta. Seuraavat konserttisalini akustiikkaa koskevat lausumat perustuvat hänen lausuntoonsa suunnitelmastani (liite1) ja käymäämme keskusteluun.

Kaavio 1 Konserttisalin akustinen peruskonsepti on suorakaiteen muoto yhdistettynä maltillisesti nousevaan katsomoon. Tämä nk. kenkälaatikomalli takaa, että jälkikaiunta ympäröi kuulijat joka puolella katsomoa ("surround sound"). $1/2X < Y$. Salin katto on riittävän korkealla, jotta ensimmäiset heijastukset koko yleisöalueelle tulevat sivuseinistä. Nämä heijastukset ("early lateral reflections") ovat olennaisimmat salin akustiikan kannalta.

Kaavio 2 Lavan takaseinä on kolmioitu, jotta äänienergia ei heijastu siitä suoraan, vaan ohjautuu sivuseinien kautta yleisöön. Sivuseinät ovat erisuuntaiset, jotta vältetään ääntä värittävältä tärykauilta. Katsomon takaseinän alaosa on ääntä absorboiva rakenne, joka estää äänienergian heijastumisen takaisin yleisöön. Absorbtiopinnoilla kontrolloidaan salin jälkikaiunta-aikaa, joka kyseessä olevan kokoisessa salissa olisi hyvä olla n. 1,5 sekuntia.

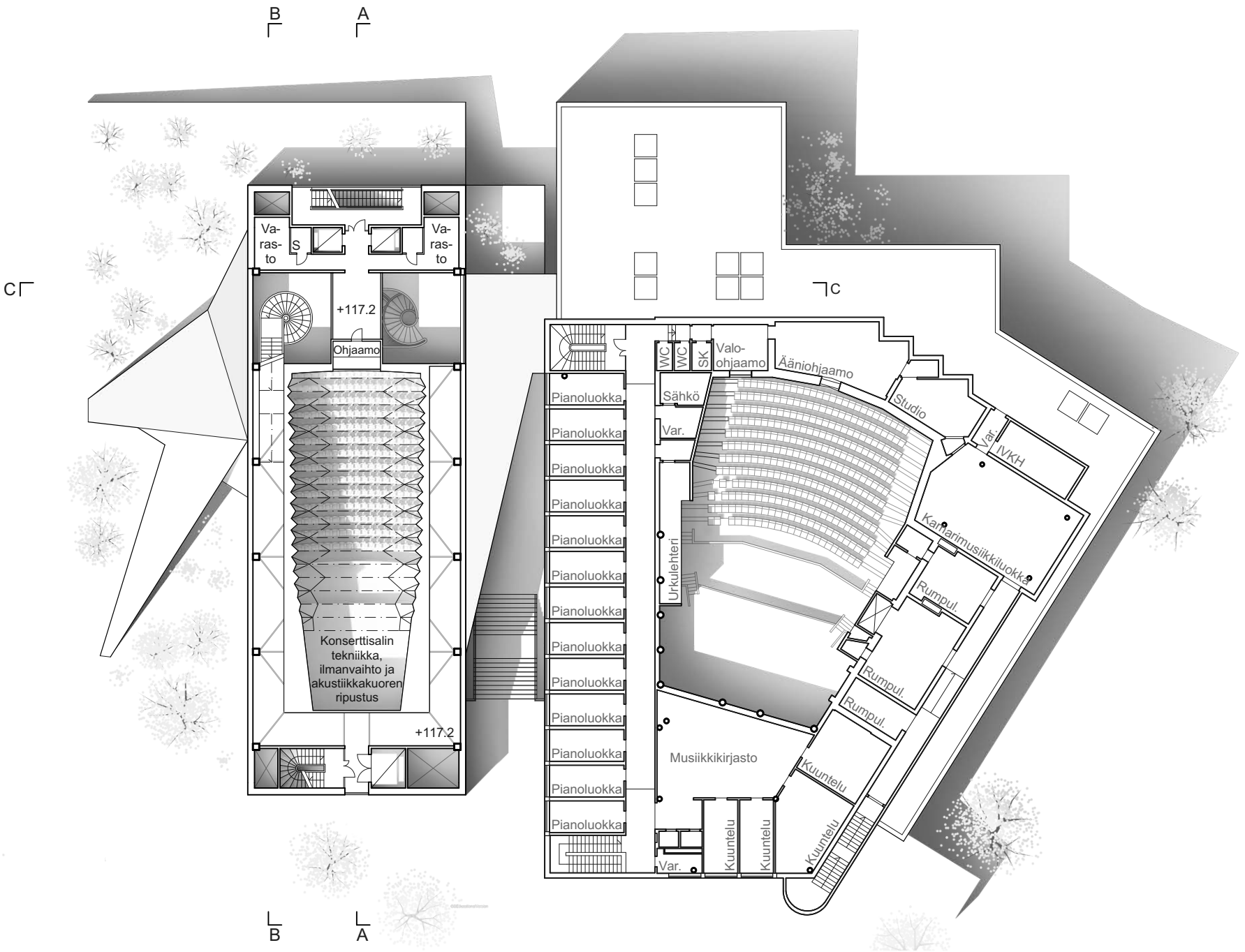
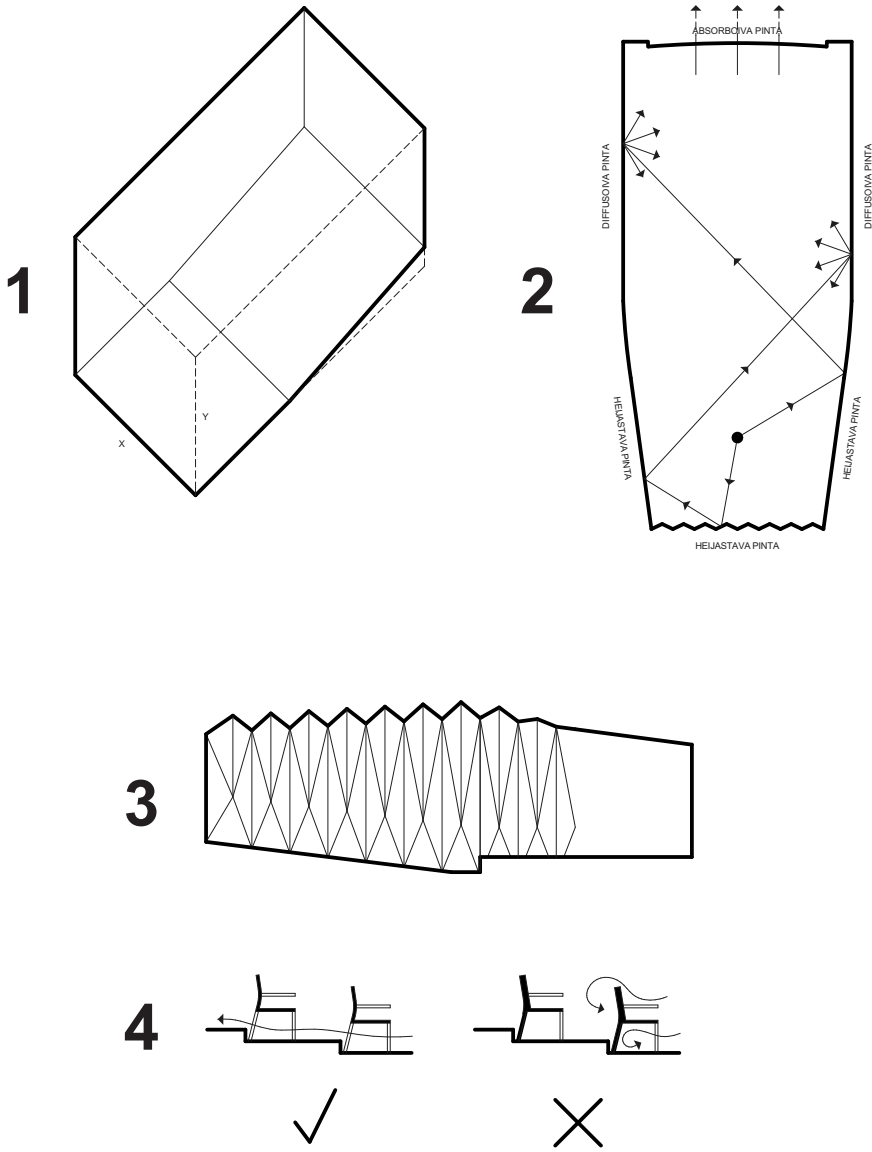
Kaavio 3 Origamimaisesti muotoillut diffuusiopinnat hajottavat ääntä sopivasti, mutta säilyttävät äänen kirkkauden, sillä ne eivät riittävän suuren kokonsa takia vaimenna korkeita taajuuksia. Kolmiomuodot heijastavat ääntä myös takaisin lavalle, mikä antaa soittajille palautetta työskentelystään ja auttaa kapellimestaria järjestelemään orkesterinsa tarkasti.

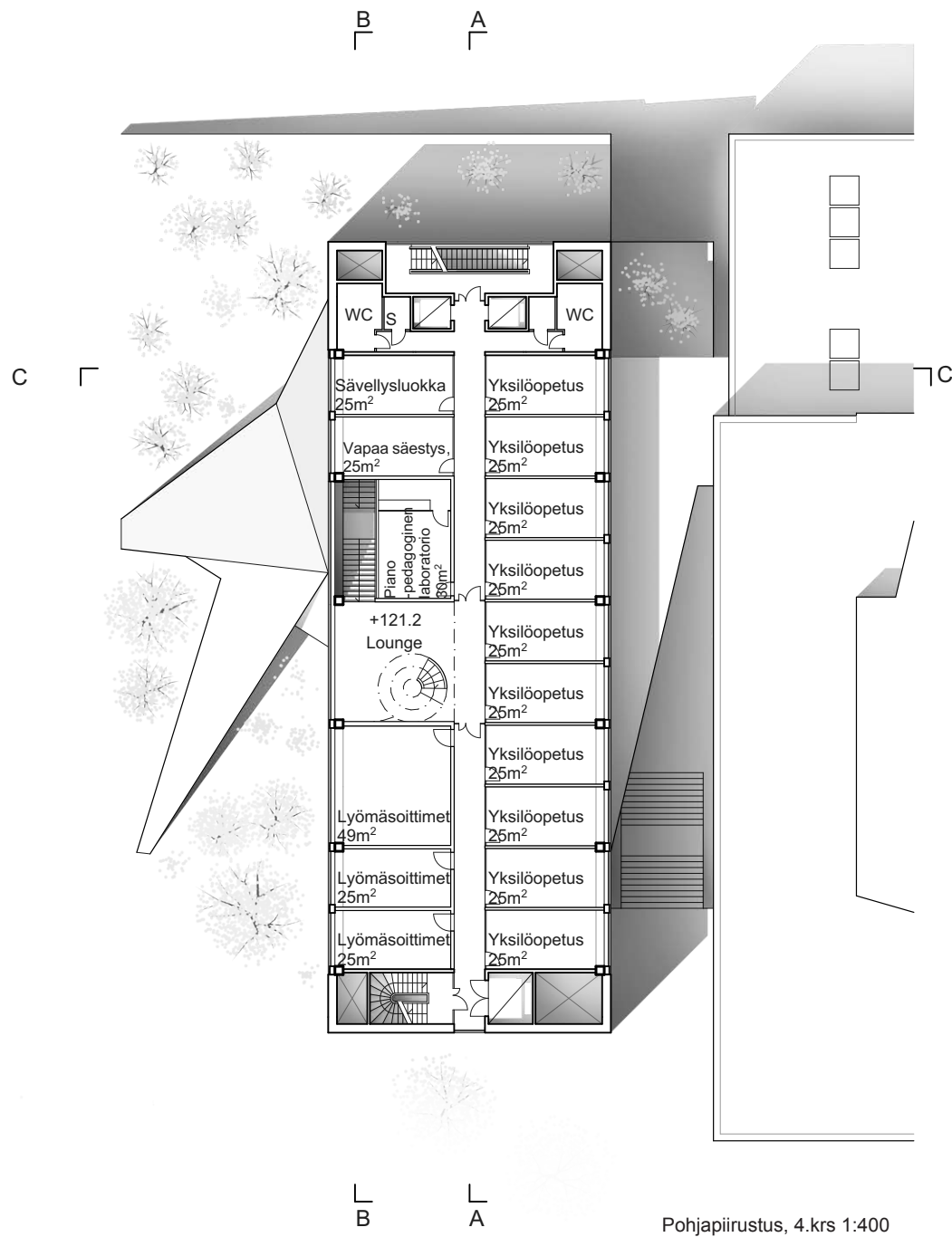
Kaavio 4 Kevytrakenteiset, avoimet penkkirivit rajoittavat etenkin bassotaajuuksia nopeasti vaimentavaa "seat dip"-efektiä.

Konserttisaliin suunnittelemani diffuusorikuori on itsenäinen jäykkä rakenne, jonka on oltava riittävän massiivinen, jotta bassotaajuudet pysyvät sen sisäpuolella. Näin ollen se voi olla esimerkiksi CLT-levyä, mutta kuoren rakennetta en erittele tarkemmin tämän työn puitteissa.

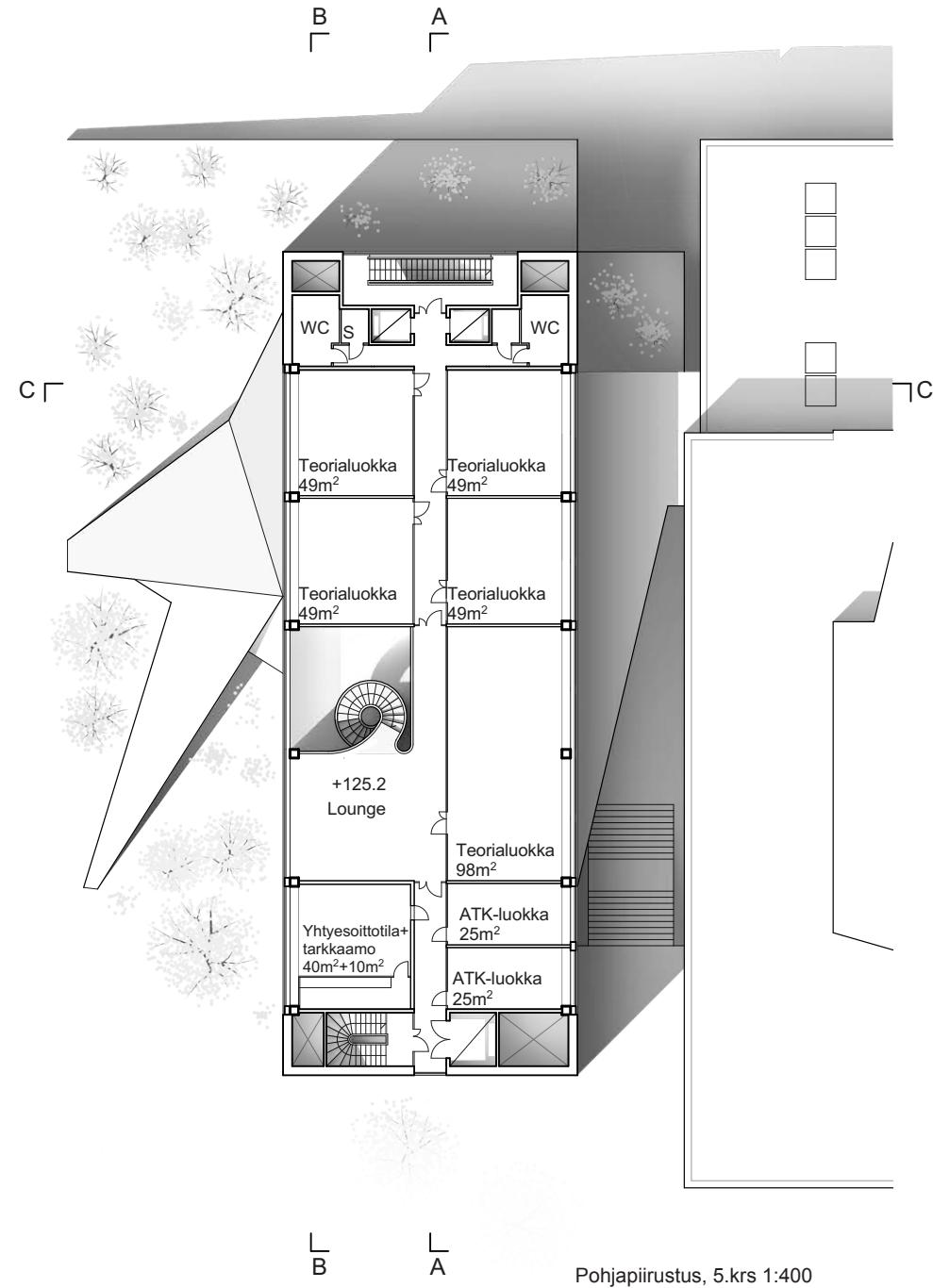
Valitsin diffuusorikuoren väriksi valkoisen siksi, että se reagoi herkemmin valaistuksen muutoksiin. Näin saadaan uusi kerros esitysten kokonaiselämykseen, sillä valaistus saadaan tukemaan musiikin draamaa paremmin.

Black box -teatterin ja konserttisalin tunnelma on erotettu äärimmilleen toisistaan. Black box -teatterin tunnelma perustuu hyvin monimuotoisiin valo-, väriefekteihin – konserttisalin tunnelma puolestaan hienovaraisiin valaistuksen muutoksiin, runolliseen tunnelmaan ja hämäryyden kauneuteen. Katsomon portaat kulkevat diffuusorikuoren ulkopuolella ja niistä kuljetaan penkkiriveille kuoreissa olevien kolmion muotoisten aukkojen kautta.

Pohjapiirustus, 4.krs 1:400

Pohjapiirustus, 5.krs 1:400

Näkymä 5. kerroksen lounge-tilasta

Musiikinopetustilat

Musiikinopetustiloille on pyhitetty rakennuksen kaksi ylintä kerrosta. Ne on pakattu tiiviisti keskikäytävän ympärille. Rakennuksen ulkoreunoja myötäilevät kantavat pilari- ja palkkilinjat ja niiden välinen ontelolaatoista koostuva välipohja muodostavat täysin vapaan n. 560 m² suuruisen alueen, joka toimii joustavana alustana tulevaisuudessa mahdollisesti muuttuviin käyttötarpeisiin.

4. kerrokseen on keskitetty kaikki yksilöopetus- ja pianoluokat sekä lyömäsoitinluokat mahdollisimman lähelle tavarahissiä toivottujen logististen yhteyksien vuoksi.

5. kerroksessa sijaitsee teoriaopetuksen tilat ja yhtyesoitto-tila, jonka on hyvä sijaita erillään muista soitto-opetustiloista äänieristyksellisistä syistä.

Molemmissa kerroksissa on keskikäytävän varteen sijoitettu lounge-tila opiskelijoiden välitunnin viettoon varten. Näihin tiloihin on johdettu porrasyhteys rakennuksen pääaulasta ja niiden kohdalla julkisivun aurinkosuojauksen muodostaa suuremmat viillot avaten panoraamanäkymät vehreään Pyynikkiin.

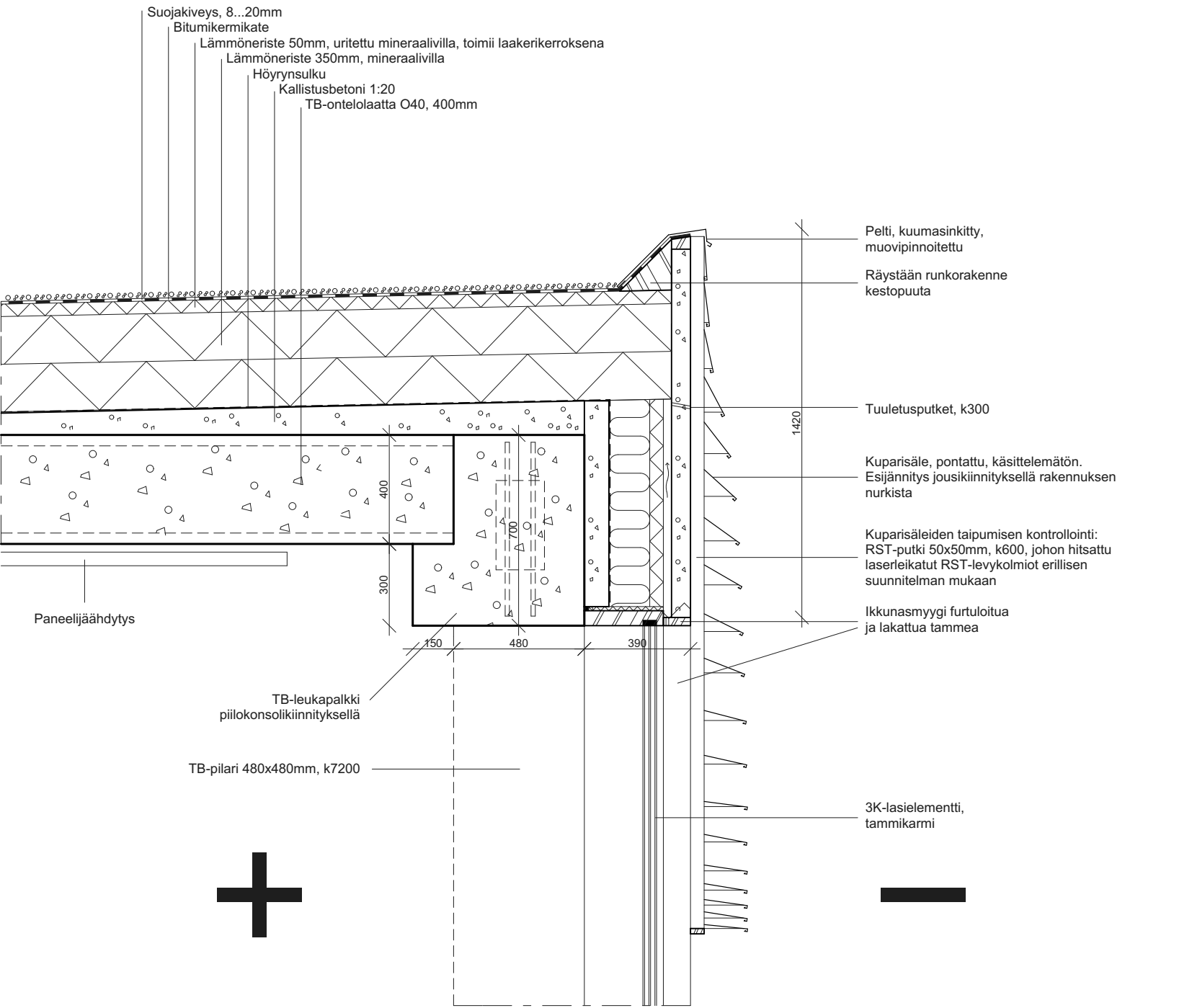
Tekniset ratkaisut

Kantava runko
Pyrin pitämään rakennuksen kantavan rungon mahdollisimman yksinkertai-
sena. Perusrakenne koostuu tavanomaiseen 7200mm jakoon perustuvista
teräsbetonipilareista, niiden kannattamista teräsbetonileukapalkeista ja onte-
lolaatoista. Välipohjien jänneväli on 14 770 mm, joka on ylitettävissä yhdel-
lä 400 mm paksulla ontelolaatalla. Tämä on välttämätöntä siksi, että suurten
esiintymistilojen keskelle ei voida asettaa kantavaa linjaa ja toisaalta ylimpiin
kerroksiin saadaan näin aikaan laaja pilariton alue, joka on maksimaalisen
muuntojoustava. Rakennusrungon jäykistävät rakennuksen päissä sijaitsevat
liukuvaletut vertikaalikuilupaketit.

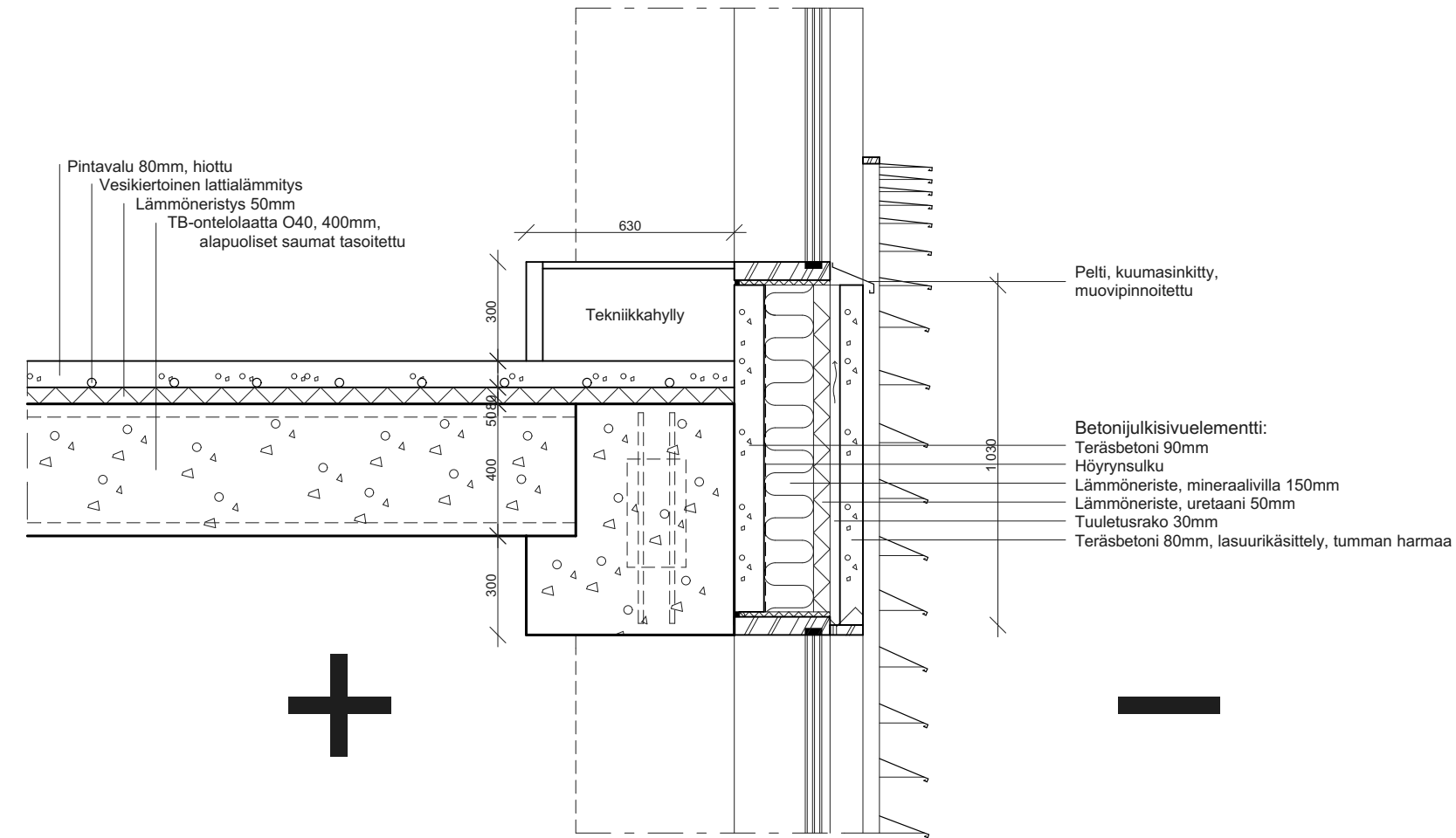
Musiikkileikkikoulun tilat voivat olla lumikuormaa keräämättömän kat-
topinnan takia kevytrakenteiset, joten niiden kantavia seiniä ei tarvitse jatkaa
maahan asti. Musiikkileikkikoulun kantavat rakenteet voisivat perustua täysin
lasiseiniin, mutta tilallisen jäsentelyn takia niissä on käytetty myös muutamaa
kantavaa umpiseinää. Kantavien ulkoseinien yläreunaa kiertää kehäpalkki,
joka kannattaa liimapuisia kattovasoja.

Julkisivujen eristävä vaippa on toteutettu teräsbetonisilla sand-
wich-elementeillä ja 3K-lasielementeillä.

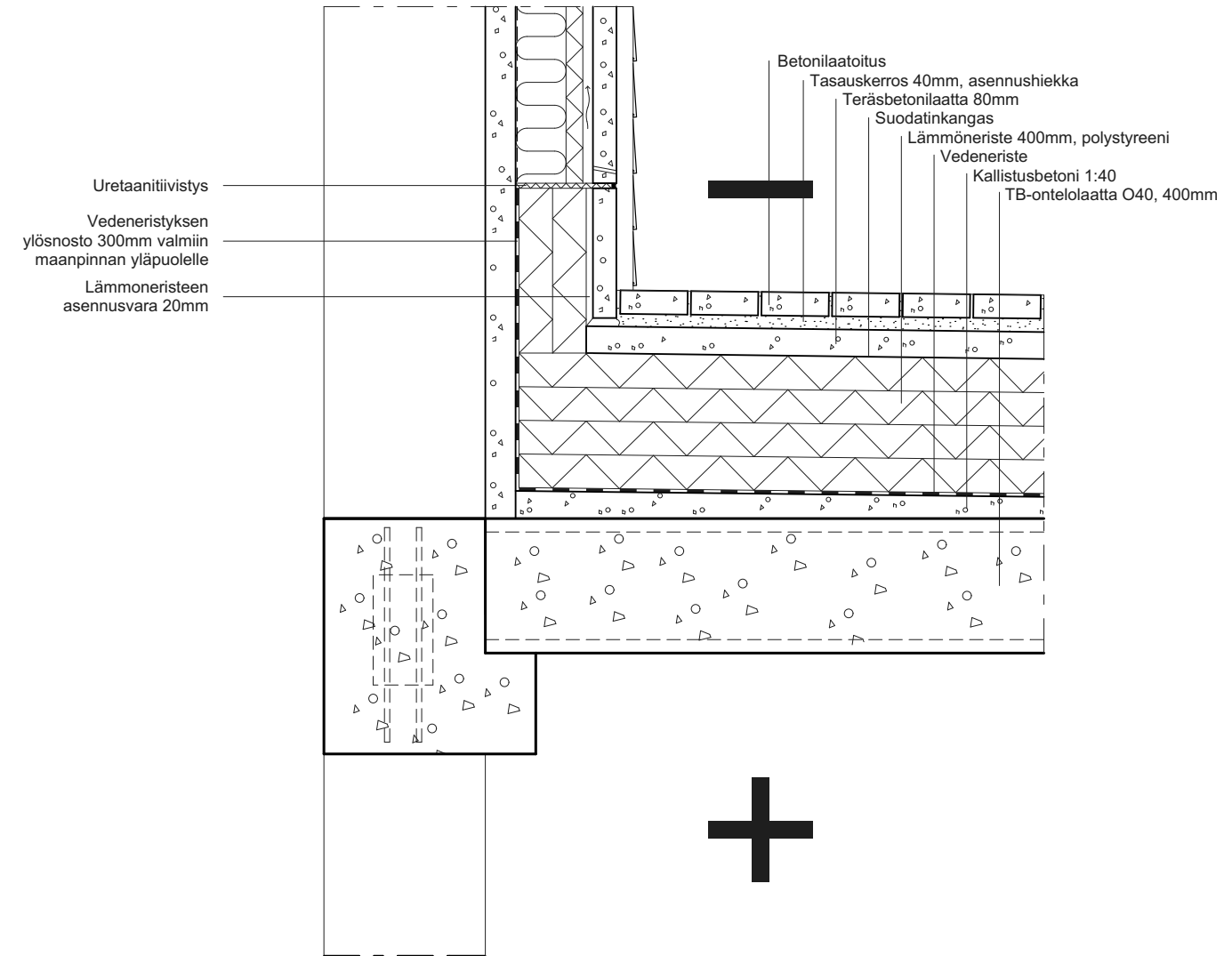
Aurinkosuoja-äleikkö on tehty käsittelemättömistä 200 mm leveistä,
kantatuista kuparinauhoista, jotka on jännitetty päistään jousikiinnityksellä,
jotta ne pysyvät kireällä lämpötilan vaihtelusta riippumatta. Kuparinauhojen
kiertyminen ja kasautuminen on kontrolloitu 600 mm välein toistuvilla RST-pys-
typutkilla, johon on hitsattu erillisen suunnitelman mukaan laserleikatut RST-le-
vykolmiot, joita vasten kuparinauhat nojaavat. Nauhoja ei kuitenkaan kiinnitetä
näihin kannattimiin, sillä lämpölaajenemisen takia ne eivät pysyisi tällöin suori-
na. Siksi ne ovat kiinnitetty ainoastaan päistään ja kannatinjärjestelmällä vain
kontrolloidaan nauhojen kiertyminen ja yhteen kasautuminen. Kannatinkolmio-
matriisi voidaan suunnitella parametrisesti – näin saadaan laadittua kolmioiden
laserleikkaustiedostot eksaktisti ja minimoitua materiaalihävikki.

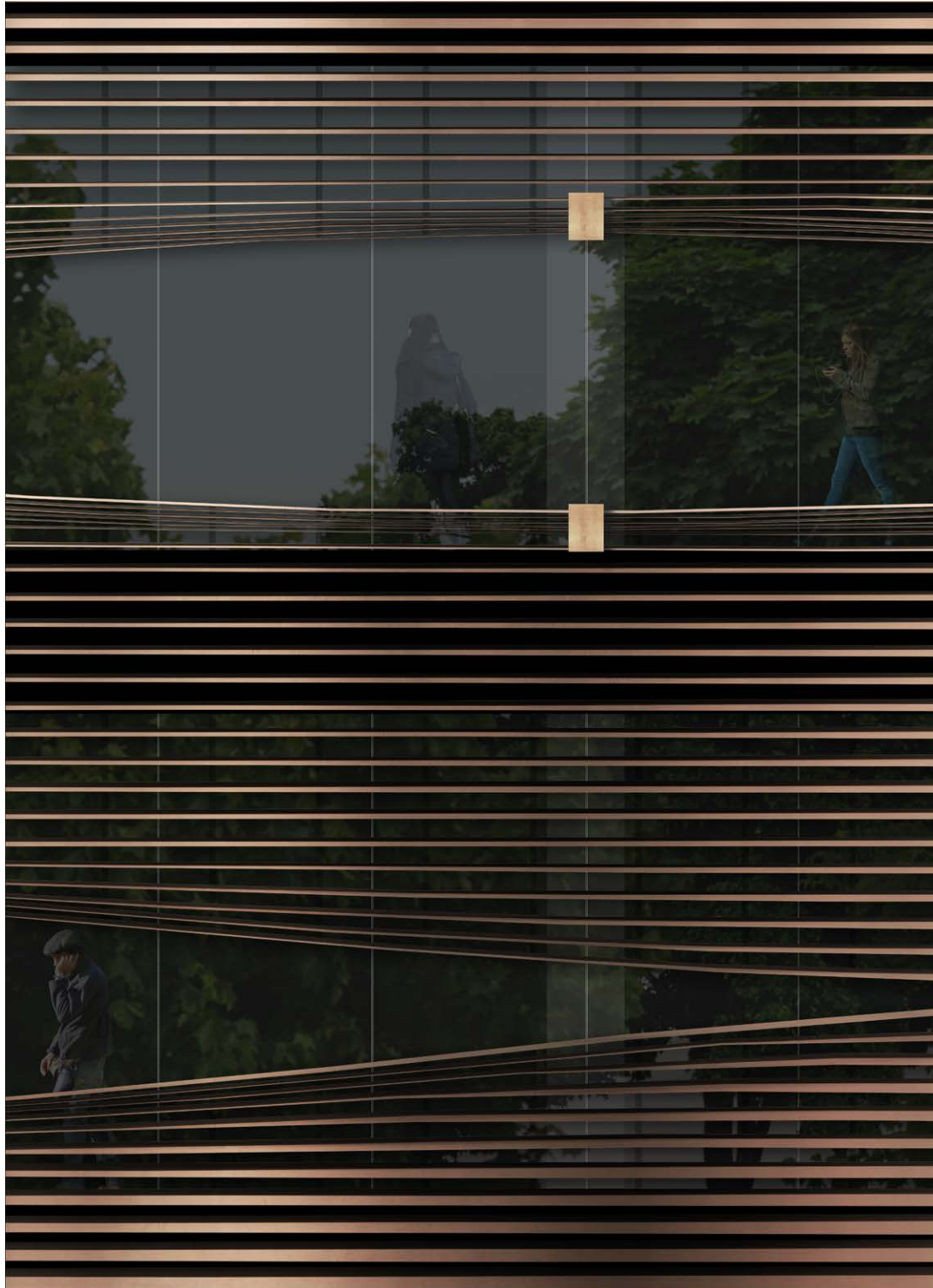
Detalji 1, yläpohjan ja julkisivun liitos yleensä 1:20

Detalji 2, välipohjan ja julkisivun liitos yleensä 1:20

Detalji 3, alapohjan ja julkisivun liitos sisäpuolelta 1:20

Julkisivuote 1:40

Yhteenveto

Diplomityössä suunniteltiin laajennusrakennus Tampereen Musiikkiakatemia-talolle, Tampereen Pyynikissä sijaitsevalle tontille. Aiheesta järjestettiin yleinen arkkitehtuurikilpailu, joka käytiin 20.11.2013 ja 28.3.2014 välisenä aikana ja se ratkesi kesäkuussa 2014. Kilpailuohjelma toimi diplomityön tehtävänantona ja kilpailuun laadittu ehdotus testiprojektina.

Olennaisena haasteenaa suunnittelutehtävässä oli kaikkien käyttäjäryhmien huomioivan toiminnallisen kokonaisuuden järjestäminen ahtaalle rinnetontille. Suunnittelualueen ympäristö oli kaupunkikuvallisesti herkkää ja erityispanosta tuli antaa rakennuksen sopivan mittakaavan löytämiselle.

Kilpailun yleisarviointi ja oman kilpailuehdotuksen kriittinen arviointi toivat esiin lisäksi seuraavat lähtökohdat suunnitelman jatkotyöstämiselle: matalan kokonaisratkaisun kyseenalastaminen, tilallisesti elämyksellisen ja vaihtelevan, mutta silti tuhlailemattoman toiminnallisen kokonaisuuden kehittäminen sekä sopivalla tavalla rohkean arkkitehtonisen ilmaisun hyödyntäminen.

Nämä lähtökohdat huomioonottaen saavutettiin suunnitteluratkaisu, jossa laajennusrakennuksen jalanjälki on minimoitu ja sille on sallittu riittävästi korkeutta, jotta se näyttäytyisi olemassa olevan Konservatoriotalon taustana Pyynikintorilta katsottaessa.

Laajennusrakennuksen ja nykyisen konservatorion aula- ja lämpiötilat yhdistettiin tilallisesti vaihtelevaksi, saumattomaksi tilasarjaksi. Talon sydämenä toimii konserttisali. Työssä perehdyttiin konserttisaliakustiikkaan ja konsultoiin alan asiantuntijaa akustisesti toimivan salin suunnittelemiseksi.

Laajennuksen rakenteet pyrittiin pitämään yksinkertaisina ja toteutuskelpoisina.

Lähteet:

Painetut lähteet

Koppinen, Mari (2001)
 Tampereen Konservatorio 1931-2000
 Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä
Leskinen, Marjatta; Jaakola, Juha (1998)
 Tampereen kantakaupungin rakennuskulttuuri 1998
 Tampereen kaupungin ympäristötoimi kaavoitusyksikkö, Tampere
Appleton, Ian (2008)
 Buildings for the Performing Arts: A Design and Development Guide
 Elsevier, Architectural Press, Burlington, MA, USA

Painamattomat lähteet

Kilpailuohjelma
 Tampereen Musiikkiakatemiatalon laajennuksen kilpailuohjelma
 http://tampereenmusiikkiakatemia.fi/wp-content/uploads/2013/11/Musiikkiakatemiatalon_laajennus_kilpailuohjelma1.pdf
Arvostelupöytäkirja
 Tampereen Musiikkiakatemiatalon laajennuksen arvostelupöytäkirja
 http://tampereenmusiikkiakatemia.fi/wp-content/uploads/2014/06/Arvostelup%C3%B6yt%C3%A4kirja_1806141.pdf
Tampere 1
 <http://www.tampere.fi/ymparistojaluonto/luonnonsuojelu/luonnonsuojelualueet/pyynikki.html>
Etuovi
 <http://www.etuovi.com/myytavat-asunnot/tampere/pyynikki>
TAMK
 <http://www.tamk.fi/musiikki-paiva-muusikko>
Akatemia 1
 <http://tampereenmusiikkiakatemia.fi/koulutus/>

Kuvat

Kuva 1
 <http://tampereenmusiikkiakatemia.fi/koulutus/>
Kuva 2
 <https://www.bing.com/maps/#Y3A9NjAuMTg1Nzk5fjI0LjYzMzQwM3Zsdmw9NCZzdHk9ciZxPXB5eW5pa2tp>
Kilpailun parhaimmistoa
 <https://www.dropbox.com/sh/f7h1zf28dphvr70/AABfoleJFeL4YsAz3k-M322t6a/YI%C3%A4luokka%20%2816%29?dl=0>
Kuva 3
 http://tampereenmusiikkiakatemia.fi/wp-content/uploads/2013/11/Konservatorio_stillkuva.jpg

Kiitokset:

Professori **Pirjo Sanaksenaho**,
diplomityön valvoja ja ohjaaja

DI **Hannu Hirsi**,
rakenneohjaus

DI **Kari Seitaniemi**,
LVI-ohjaus

Professori **Tapio Lokki**,
akustiikkaohjaus

Tarja ja Kari Itäniemi
Maria Laisi
Helena Vartia
Eero Rahnasto-Kivistö
Klaus Stolt
Meng Wang

Apunne oli korvaamatonta!

Liitteet

Liite 1 Tapio Lokin sähköpostilausunto

Lokki Tapio

Vastauksena viestiin lähettäjältä Itäniemi Tomi, 25.3.2015

Vastaanottaja: Itäniemi Tomi

Inbox

30. maaliskuuta 2015 14:21

- Vastasi 30.3.2015 17:30.

Moi Tomi,

Tässä muutama kommentti mitä pyysit:

- Konserttisalin perusmuoto ja -mitat ovat hyvät tuon kokoiselle kamarimusiikkisalille. Katto on tarpeeksi korkealla, jotta ensimmäiset heijastukset koko yleisöalueelle tulevat sivusienistä.
- Maltillisesti nouseva katsomo ja suorakaiteen muoto takaavat, että jälkikiaunta ympäröi kuulijat joka puolella katsomoa.
- Kevytrakenteiset penkit ovat hyvät ja eivät syö bassoa "ns. seat-dip effect".
- Lavan takaseinää voisi jotenkin rikkoa, jotta äänienergia ei heijastuisi siitä suoraan, vaan ohjautuisi lavan sivuseiniin. Lavan sivuseinät voivat kyllä olla sileitä, mutta sen unohdin sanoa että tarkista että ne eivät ole yhdensuuntaiset. Muuten voit saada aikaiseksi ikävän tärykaiun, joka värittää ääntä pahasti.
- Salin takaseinä voisi olla rei'itetty puurakenne, jossa on runsas vaimennus takana (esim. 100 mineraalivillaa). Takaseinän yläosa voisi olla heijastavaa pintaa.
- Sivuseinät ja katto olisi hyvä olla kohtuullisen jäykkää rakennetta, jotta kaikki bassot eivät vuotaisi salin ulkopuolelle.
- Jälkikaiuta-aikatavoite voisi olla n. 1,5 s, joka olisi tuon kokoisessa salissa hyvä, jotta sali ei ole liian äänekäs.
- Sivusienien kolmiointi on hauska idea, joka sopivasti diffusoi ääntä, mutta ei kuitenkaan vaimenna korkeita taajuuksia säilyttäen äänen kirkkauden.

Kysele vielä lisää, jos jotain jäi puuttumaan.

Terv,
Tapio

--

Tapio Lokki <Tapio.Lokki@aalto.fi>, <https://mediatech.aalto.fi/~ktlokki/>
Aalto University School of Science, Department of Computer Science
PO Box 15500, FI-00076 Aalto, Finland, tel. +358-40-578 2486

11

